ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ..... *Δραχμὰς 7.50*
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ..... *Φρ. Χρ. 8*

ΕΤΟΣ Γ' — ΑΡΙΘΜΟΣ 76

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΕΚΑΣΤΟΝ ΦΥΛΛΟΝ Λ. 10

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν:
"ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΝ,, ΑΘΗΝΑΣ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 22 Δεκεμβρίου 1907

Ἡ «ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ» διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν καὶ τὸν ἔλεγχον δωδεκαμελοῦς συμβουλίου ἐκ δικηγόρων ἐν Ἀθήναις.

Ἐπόπται τῆς ὕλης καὶ ὑπεύθυνοι
ΠΕΤΡΟΣ ΘΗΒΑΙΟΣ
Π. ΛΑΓΟΠΑΤΗΣ — Α. ΜΠΟΥΚΡΑΣ
Δικηγόροι ἐν Ἀθήναις

ΕΡΡΙΚΟΥ DERNBURG

Η ΦΑΝΤΑΣΙΑ ΕΝ ΤΩι ΔΙΚΑΙΩι

Διάλεξις ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς 21 Μαρτίου 1894 τῆς «Ἑταιρίας τῶν Νομικῶν» ἐν Βιέννῃ.

[Κατὰ μετάφρασιν τοῦ ἐν Ἀθήναις δικηγόρου κ. *Πέτρου Θηβαίου.*]

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου.)

Ἡ βαθύτατα ἐν τῇ λαϊκῇ ψυχῇ ἐρριζωμένη ἀντίληψις, ὅτι ἡ ἀκίνητος κτῆσις εἶνέ τι ἀναποσπάστως συνδεδεμένον μὲ τὸ πρόσωπον τοῦ ἰδιοκτήτου, λίαν ἀσθενῶς ἐξωτερικεύεται ἐν τῇ νεωτέρᾳ νομομοθεσίᾳ. Πρὸς ἀπόδειξιν τούτου μόλις θὰ ἤρκει αὐτοτελὴς μελέτη, τούτου δ' ἕνεκα περιορίζομαι νὰ τονίσω τοῦτο καὶ μόνον: Τὴν σήμερον ἡ δι' ἀναγκαστικοῦ πλειστηριασμοῦ ἐκποίησις ἔχει διαρρυθμισθῇ εἰς σχέσιν καθαρῶς χρηματικήν, ἐξ ἐκείνων μάλιστα ὧν ἡ ὅσον τὸ δυνατὸν ταχεῖα διεκπεραίωσις παρίσταται ὡς ἐπιβαλλομένη. Ἄλλως ὅμως εἶχον τὰ πράγματα, προκειμένου περὶ τῆς σχέσεως ταύτης, καθ' ἣν ἐποχὴν ἴσχυε τὸ Πρωσσικὸν δίκαιον. Ὑπὸ τὸ κράτος τούτου, ἐὰν κατὰ τὴν τασσομένην πρὸς πλειστηριασμὸν πρώτην προθεσμίαν δὲν ὑπῆρχε προσφορὰ καλύπτουσα ὡρισμένον χρηματικὸν ποσόν, ὁ πλειστηριασμὸς ἐπανελαμβάνετο. Ἡ νέα Πρωσσικὴ νομοθεσία οὔτε ἐκτίμησιν τοιαύτην γνωρίζει, οὔτε νέαν πρὸς ἐπανάληψιν τοῦ πλειστηριασμοῦ τάσσει προθεσμίαν, ὁρμωμένη ἐκ τῆς σκέψεως ὅτι οὕτως ἡ σχέσις μετατρέπεται εἰς πολύπλοκον, καὶ μὴ λαμβάνουσα ποσῶς ὑπ' ὄψιν ὅτι διὰ τῆς τοιαύτης ἀναβολῆς ὑπάρχει ἐλπὶς νὰ λάβωσι πλείονες γνῶσιν τοῦ μέλλοντος νὰ ἐπαναληφθῇ πλειστηριασμοῦ, ὅτι ἐνδεχόμενον νὰ μεταβληθοῦν ἐν τῷ μεταξὺ εὐνοϊκώτερον διὰ τὸν ὀφείλοντα ἰδιοκτήτην τὰ πράγματα καὶ ὅτι ἐπὶ τέλους δὲν εἶνε ἀπίθανον καὶ νὰ σωθῇ οὗτος.

Τὸ συνήθως γενόμενον ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ παλαιοῦ Γερμανικοῦ δικαίου, καθ' ὃ ἡ ἔκτασις τῶν ἀκινήτων ὑπελογίζετο *κατὰ προσέγγισιν* (Σ. Μ. τὸ παρ' ἡμῖν «πλέον ἢ ἔλαττον»), ἀπὸ πολλοῦ εἶνε ἄγνωστον ἐν τῷ νεωτέρῳ βίῳ, ἐκτοπισθὲν ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἣν ἐπιβάλλει ὁ συνωστισμὸς τῶν πληθυσμῶν ἐντὸς στενῶν κατ' ἐδαφικὴν ἔκτασιν περιφερειῶν. Ἐν ἀντιθέσει ὅμως πρὸς τὴν τοιαύτην μεταβολήν, οἱ πανάρχαιοι τεχνικοὶ ὅροι, οἱ ληφθέντες ἀμέσως ἐκ τῆς φύσεως καὶ συμφώνως πρὸς ταύτην διαπλασθέντες, ἐξακολουθοῦν ἐν χρήσει πρὸς ἐκδήλωσιν τοῦ χώρου καὶ τῆς ἐκτάσεως. Οὕτως, ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς οἱ ὅροι «ποῦς» καὶ «στρέμμα» ἐξακολουθοῦν αὐτοὶ ἀποκλειστικῶς ὄντες ἐν χρήσει ἐν τῷ καθ' ἡμέραν βίῳ, ἀφ' ἑτέρου ὁ Γερμανικὸς νόμος διατελεῖ ἐν πλήρει τῶν ὅρων τούτων ἀγνοίᾳ, ἀντικαταστήσας αὐτοὺς χάριν τῆς ἐπικοινωνίας διὰ τῶν ὅρων «μέτρον» «ἑκτάριον» καὶ ἄλλων. Ἐνῷ δὲ τινὲς τῶν ὅρων τούτων τοῦ νόμου ἢ δυσχερέστατα εἰσήχθησαν ἐν ταῖς καθ' ἡμέραν συναλλαγαῖς ἢ ἐξακολουθοῦν ὄντες ἐντελῶς ἄγνωστοι, ἐξ ἄλλου ὁ λαὸς ἐπὶ αἰῶνας ἀκόμη θὰ ἐξακολουθῇ καταμετρῶν τὴν ἔκτασιν τῶν ἀκινήτων κατὰ «πόδας» καὶ «στρέμματα». Ποῖαι αἱ ἐκ τούτου βαρύταται δυσχέρειαι, ὅταν ἀναλογισθῇ τις ὅτι τόσον τὰ δημόσια ἔγγραφα ὅσον καὶ τὰ βιβλία τῶν ὑποθηκῶν καὶ μεταγραφῶν ποιοῦνται χρῆσιν τῶν ἀγνώστων εἰς τὸν λαὸν νομικῶν ὡς ἄνω ὅρων, δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ τονίσῃ τις, ἐνῷ συγχρόνως ἔχει πρὸ αὐτοῦ ζωηρὰν τὴν εἰκόνα, καθ' ἣν οἱ πληθυσμοὶ τῆς Γερμανίας διηρέθησαν εἰς δύο: εἰς λαὸν καὶ εἰς ἀνεπτυγμένους, δύο διαφόρους λαλοῦντας καὶ κατανοοῦντας γλώσσας.

Ἀλλὰ μήπως καὶ μὲ τὸ Γερμανικὸν νόμισμα λαμβάνει χώραν τι διάφορον; Κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ Γερμανικοῦ νομισματικοῦ συστήματος, ὅπερ ἐκρίθη ὡς ἐξυπηρετοῦν ἐξόχως τὰς μεγάλας συναλλαγὰς καὶ τὸ ἐμπόριον, ἐλαχίστη ἐδόθη προσοχὴ πρὸς τὸν λαὸν καὶ τὰς ἀνάγκας του. Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ εἶνε κατάλληλος ἡ στιγμὴ νὰ καταδείξῃ τις τὸν πόλεμον ὃν τὸ νεώτερον τοῦτο νομισματικὸν σύστημα ἐκήρυξε κατὰ *τοῦ ταλλήρου*, ὅπερ, ἐὰν μέχρι τῆς σήμερον ὑπάρχῃ, ὀφείλει τὴν ζωήν του εἰς γεγονότα τυχαῖα ἐντελῶς. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ὅμως καθ' ἣν τὸ ἀργυροῦν τάλληρον μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ Φρειδερίκου τοῦ μεγάλου ἐπὶ τῆς μιᾶς ὄψεως καὶ μὲ τὸν ἄνωθι τῶν κανονίων καὶ τῶν σημαιῶν ἀετὸν ἐπὶ τῆς ἄλλης, ἀποσυρθῇ τῆς κυκλοφορίας, ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ Γερμανικὸς λαὸς κατέστη πτωχότερος κατὰ μίαν ἱστορικὴν ἀνάμνησιν καὶ ἐκόπη τὸ νῆμα ὅπερ συνέδεε τὴν δυναστείαν τῶν Χοεντζόλλερν μὲ τὴν φαντασίαν τοῦ Πρωσσικοῦ λαοῦ.

Παρ' ὅλα ὅμως ταῦτα ὑπάρχουσι καὶ σημεῖα τινὰ κατὰ τὰ ὁποῖα καὶ τὸ σημερινὸν δίκαιον ἀπευθύνεται, ἔστω καὶ ἀκουσίως, πρὸς τὴν λαϊκὴν φαντασίαν.

Ὁ ἀκρογωνιαῖος λίθος τοῦ συγχρόνου περὶ ἀποδείξεως συστήματος εἶνε ὁ *ὅρκος*, τῶν μαρτύρων ἢ τῶν διαδίκων ἢ τῶν ὑπαλλήλων. Διὰ τοῦ ὅρκου ὅμως οὐδὲν ἄλλο ἐπιδιώκεται ἢ νὰ συγκρατεῖται ἐν ἐξεγέρσει ἡ φαντασία τοῦ ὀμνύοντος, τοῦτο δὲ δὲν ἀποκρούει καὶ τὸ δίκαιον τῆς σήμερον. Ἕνεκα τούτου τόσον ὁ ὑπόχρεως νὰ ὀμόσῃ ὅσον καὶ ὁ δικαστὴς ἢ πᾶς ἄλλος ἐνώπιον τοῦ ὁποίου δίδεται ὁ ὅρκος ἀνίσταται, ὁ ὀμνύων ὑψοῖ τὴν δεξιὰν καὶ τηροῦνται αἱ ἄλλαι γνωσταὶ διατυπώσεις. Ὁ τοῦ πεζικοῦ στρατιώτης ὀμνύει ἐπὶ τῆς σημαίας του ὁ δὲ τοῦ πυροβολικοῦ ἐπὶ τοῦ πυροβόλου του.

Ἀναμφιβόλως δὲν ὑπάρχουν περιστάσεις πολλαὶ καθ' ἃς οἱ ἀσκοῦντες τὸ ἔργον τοῦ νομοθέτου ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ προσεπάθησαν νὰ εἰσαγάγουν ἔθιμα συντελοῦντα εἰς τὴν ἐξέγερσιν τῆς λαϊκῆς φαντασίας. Ἐκ τῶν περιπτώσεων τούτων διατηρῶ εἰς τὴν μνήμην μου τὴν ἐν Πρωσσίᾳ ὑποχρέωσιν τῶν ἐπιτρόπων *πρὸς χειραψίαν* ἀντὶ ὅρκου.

Τὸ περὶ ἐπιτροπείας Πρωσσικὸν νομοσχέδιον τοῦ 1875 ἠθέλησε νὰ καταργήσῃ τὴν τοιαύτην διὰ χειραψίας ἀντὶ ὅρκου ὑπόσχεσιν, ὁρμηθὲν ἀπὸ τὴν ἀρκετὰ ἀφελῆ καὶ λογικὴν κατὰ τὸ φαινόμενον σκέψιν ὅτι οὕτω ἢ οὕτως ὁ ἐπίτροπος ὑπέχει ἐκ τοῦ νόμου τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μεριμνᾷ ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τοῦ ἀνηλίκου. Πρὸς τί ἄρα αἱ τόσαι ὀχληραὶ διατυπώσεις! Ἴσως μάλιστα καὶ νὰ ἐσκέφθησαν ὅτι ἡ τοιαύτη χειραψία δὲν εἶνε διὰ πάντα δικαστὴν εὐάρεστον πρᾶγμα. Εὐτυχῶς κατὰ τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ νομοσχεδίου ἐκείνου ἐπεκράτησεν ἡ σκέψις ὅτι πιθανὸν διὰ τῆς καταργήσεως τῆς διατυπώσεως ταύτης νὰ ἐμορφοῦτο παρὰ τῷ λαῷ ἡ πεποίθησις, ὅτι κατὰ τὸν νέον περὶ ἐπιτροπείας νόμον τὰ καθήκοντα τοῦ ἐπιτρόπου δὲν εἶνε πλέον ἱερὰ καὶ οὕτως ἐσώθη τὸ παλαιὸν δίκαιον καὶ ὁ Πρωσσος δικαστὴς ἐξακολουθεῖ δεχόμενος τὴν χειραψίαν τῶν ἐπιτρόπων. Ἡ περίπτωσις ὅμως αὕτη εἶνε εἰδική, ἐνῷ ὁ κανών, ὡς ἐξετέθη, εἶνε ὅτι τὸ κοινοβουλευτικὸν σύστημα οὐδεμίαν πάντοτε ἐπέδειξε προσοχὴν πρὸς τὰ λαϊκὰ ἰδεώδη.

Ἡ μεγάλη Αἰκατερίνη τῆς Ρωσσίας συνείθιζε νὰ λέγῃ: Πάντοτε ἔχω πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι τοὺς νόμους μου δὲν τοὺς γράφω μόνον ἐπὶ τοῦ χάρτου, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἐπιδερμίδος, ἥτις εἶνε εὐαίσθητος εἰς τὸν γαργαλισμόν. Ἐν τῇ κακῶς ὑποτιθεμένῃ παντοδυναμίᾳ της, ἡ κοινοβουλευτικὴ νομοθεσία σκέπτεται καὶ δρᾷ κατὰ σύστημα ἄντικρυς διάφορον. Τὰ ξηρὰ καὶ τεχνικῶς ἄρτια νομοσχέδια συντάσσονται εἰς γλῶσσαν ἣν μετὰ κόπου ὁ ἀνεπτυγμένος κατανοεῖ, οὐδαμῶς δὲ ὁ ὄχλος. Ἐφ' ὅσον οἱ νόμοι οὗτοι δὲν θίγουσι φλέγοντα πολιτικὰ ζητήματα, συντάσσονται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἐπιμελῶς ὑπὸ ἐμπείρων νομικῶν ἀνηκόντων εἰς τὸ Κοινοβούλιον. Οἱ λοιποὶ βουλευταὶ οὐδὲ ἰδέαν ἔχουν περὶ ἐκείνων τὰ ὁποῖα ψηφίζουν. Ἡ εἰκὼν ὅμως ἀλλάσσει ὅψιν, ὅταν ἐν τῇ ψηφίσει ἢ μὴ τοῦ νόμου δείξῃ ἐνδιαφέρον ἡ *πολιτική*. Τότε πλέον ἄρχεται ὁ περὶ *ἀρχῶν* ἀγὼν καὶ ἡ ἔρις περὶ ταύτην διεξάγεται. Τί ὁ λαὸς αἰσθάνεται, ποίας ἀνάγκας ἔχει ἢ ἐκ τίνος πάσχει, ὅλα ταῦτα αὐτοστιγμεὶ τὰ συσκοτίζει καὶ τὰ καθιστᾷ ἀόρατα εἰς τὰ βλέμματα τῶν ἐριζόντων ὁ πολιτικὸς ἀνταγωνισμός.

Εἰς κινδυνῶδες εἰσέρχομαι ἔδαφος ἂν θελήσω νὰ στρέψω τὸν λόγον πρὸς τὰς διατυπώσεις τοῦ γάμου. Ἡ πολιτικὴ ἔχει καὶ ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ τὰς ἀπαιτήσεις της καὶ τοὺς σκοπούς της. Δὲν ἀπευθύνω ἕνεκα τούτου τὰς λέξεις ταύτας πρὸς τοὺς πολιτικούς. Προκειμένου ὅμως περὶ τῆς σημασίας τῆς φαντασίας ἐν τῷ δικαίῳ, παρατηρήσεις τινὲς περὶ τῶν διατυπώσεων κατὰ τὴν τέλεσιν τοῦ γάμου εἶνε ἀπαραίτητοι.

Ἡ διὰ πανηγυρικῶν τύπων καὶ ὑπὸ τύπον μυστηρίου τέλεσις τοῦ γάμου δὲν εἶνε ἀνάγκη ἱκανοποιοῦσα τὸ αἴσθημα τῶν μεμνηστευμένων μόνον, ἀλλ' ὑποδεικνύεται ὑπ' αὐτοῦ τοῦ συμφέροντος τῆς κοινωνικῆς ἀνθρωπότητος καὶ τῆς πολιτείας. Σημαίνει πολύ, κατὰ τὴν σοβαρὰν ἐκείνην στιγμὴν, καθ' ἣν τελεῖται ὁ γάμος, κατὰ τὴν πρᾶξιν ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρτᾶται ἡ εὐτυχία τῶν μεμνηστευμένων, νὰ ἐξαφθῇ ἡ φαντασία τούτων, ὅπως οὕτω διαχυθῇ πρὸ αὐτῶν φῶς ὅπερ καθ' ἅπαντα αὐτῶν τὸν βίον θὰ τοὺς ἀκολουθῇ ἀκόμη καὶ ὅταν τὸ σκότος καὶ αἱ ὀδύναι τοῦ βίου τοὺς περιβάλλουν.

Ὑποχρέωσις σχεδὸν τῆς κοινωνίας εἶνε νὰ εἴπῃ κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην πρὸς τὸ νεαρὸν ζεῦγος, ὅτι δὲν πρόκειται περὶ τῆς ζωῆς μόνον δύο ἀτόμων, ἀλλὰ περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ συνόλου οὗτινος καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ ἀδιάσπαστον μέρος. Ἡ παραίνεσις αὕτη τῆς κοινωνίας εἶνε ἀπαραίτητος διὰ πάντας, μικροὺς καὶ μεγάλους, ἰδιαζόντως ὅμως σοβαρὰ διὰ τοὺς ἐνδεεστέρους τοὺς ἀποκαμόντας ἀπὸ τὸν βίον καὶ μετὰ μόχθων φέροντας τὰ βάρη τούτου.

(Ἀκολουθεῖ)

ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΙ ΣΟΦΟΛΟΓΙΩΤΑΤΙΣΜΟΙ

Τὸ δίλημμα ἑνὸς Εἰρηνοδίκου καὶ τὸ βούλευμα ἑνὸς δικαστικοῦ συμβουλίου. Ἀπὸ αἰχμάλωτος ληστῶν ὑπόδικος. Διδάγματα ἡρωϊσμῶν ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς.

Ἔχομεν ὑπ' ὄψιν ἓν βούλευμα, ὑπ' ἀριθ. 1689 τῆς 3 Νοεμβρίου 1907 τοῦ δικαστικοῦ συμβουλίου τῶν ἐν Λαμίᾳ Πλημμελειοδικῶν, ἡ ἀνάγνωσις τοῦ ὁποίου δὲν εἶνε δυνατὸν ἢ εἰς πάντα νὰ παραγάγῃ τὴν ἀπορίαν: ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὀνομάζομεν δικαστικὴν ἀντίληψιν εἶνέ τι τὸ ὁποῖον μορφοῦται ἔξω τῶν κοινωνικῶν καὶ τῶν ἄλλων συνθηκῶν ὑπὸ τὰς ὁποίας κινούμεθα; Ἡ μικρὰ προϊστορία τοῦ κατωτέρω βουλεύματος καὶ ἡ παρατιθεμένη ἀμέσως κατωτέρω περικοπὴ ἐκ τοῦ σκεπτικοῦ τοῦ αὐτοῦ βουλεύματος, πείθει πάντα, ὅτι ἐνίοτε, ἀτυχῶς δὲ οὐχὶ σπανίως, ἢ ὅτι οἱ Ἕλληνες δικασταί, κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῶν στηλιτῶν τοῦ χριστιανισμοῦ, τῶν ἀγωνιζομένων διὰ τοῦ γνωστοῦ τρόπου τοῦ ζῆν νὰ μεταβληθῶσιν εἰς ἁγίους, ζῶσιν ἐκτὸς τῆς κοινωνίας, ἧς τὰς σχέσεις ἐκλήθησαν νὰ ῥυθμίζουν, ἢ ὅτι τὰς διατάξεις τῶν νόμων ἐκλαμβάνουν ὡς ἄθροισμα ξηρῶν λέξεων καὶ στυγνῶν φράσεων, ἃς καλοῦνται, μετ' ἀκριβείας μαθηματικῆς, νὰ προσαρμόσουν εἰς ὡρισμένα γεγονότα.

Ἡ κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούλιον γενομένη αἰχμαλώτισις ὑπὸ τῆς ληστρικῆς συμμορίας Σαντᾶ τοῦ ἐν Ἀταλάντῃ δικηγόρου κ. Μιχ. Κανακᾶ εἶνε γνωστὴ εἰς πάντας καὶ ἕνεκα τοῦ ἐνδιαφέροντος ὅπερ τότε ἀνεπτύχθη καὶ ἕνεκα τῆς ἰδιότητος τοῦ αἰχμαλωτισθέντος καὶ ἕνεκα τῆς θρασύτητος τῶν ληστῶν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς αἰχμαλωσίας ταύτης. Χάριν τῶν μὴ παρακολουθησάντων τὰς λεπτομερείας τῆς ληστείας ἐκείνης, ἀναφέρομεν, ὅτι ἡ αἰχμαλωσία ἐγένετο ἐν δημοσίᾳ ὁδῷ, πλὴν τοῦ δικηγόρου δὲ κ. Μιχ. Κανακᾶ, συνελήφθησαν καὶ τέσσαρες ἄλλοι συνοδοιπόροι ἐξ ὧν εἷς, ὁ εἰρηνοδίκης τότε Ἀταλάντης καὶ ἤδη Λεβαδείας κ. Τηλέμαχος Σταμίδης. Οἱ λησταὶ ὅμως, ἀφοῦ ἀφῆρεσαν πᾶν ὅ,τι εἶχε χρηματικὴν ἀξίαν ἐκ τῶν τεσσάρων ἄλλων, ἐξ ὧν ὁ εἰρηνοδίκης παρέδωκεν εἰς αὐτοὺς 150 δραχμὰς καὶ τὸ ὡρολόγιόν του, ἐκράτησαν μόνον τὸν δικηγόρον κ. Μ. Κανακᾶν, τοὺς δὲ ἄλλους ἄφησαν ἐλευθέρους, ἐπεφόρτισαν δὲ εἰδικῶς τὸν εἰρηνοδίκην ν' ἀναγγείλῃ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ κ. Μ. Κανακᾶ εἰς τὴν οἰκογένειάν του καὶ νὰ μεταδώσῃ συγχρόνως εἰς αὐτὴν τὴν περὶ λύτρων ἀπάντησιν. Τὰ περαιτέρω, καὶ γνωστὰ ἐὰν δὲν εἶνε, εἶνε πλέον ἢ εὐνόητα. Ὁ εἰρηνοδίκης ἄκων καὶ ἑκών, διατελῶν μάλιστα καὶ ὑπὸ τὸ κράτος μιᾶς ἐντολῆς συνοδευομένης καὶ ὑπὸ ἀπειλῆς ἑνὸς Σαντᾶ, ἀνήγγειλε τὸ ἀπαίσιον γεγονὸς εἰς τὸν πατέρα τοῦ αἰχμαλωτισθέντος, μεριμνήσας, ὡς ὤφειλεν, ὅπως οὐδεὶς ἄλλος λάβῃ γνῶσιν τούτου, τὰ λύτρα ἀπεστάλησαν καὶ ὁ πρὸς στιγμὴν τοιοῦτον διατρέξας κίνδυνον δικηγόρος ἐσώθη.

Αὐτὴ ἐν ὅλῃ της τῇ ἀκριβείᾳ ἡ ἱστορία τῆς ὑποθέσεως, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ὁποίας ὑποβάλλεται τὸ ἐρώτημα: Ὑπάρχει τις ὅστις κατ' ἄλλον τρόπον θὰ ἐχειρίζετο τὴν ἐκτάκτως ἀκροσφαλῆ ὑπόθεσιν ταύτην ἢ ὡς ἐχειρίσθη αὐτὴν ὁ ἐν λόγῳ Εἰρηνοδίκης, ὅστις πᾶσαν κατέβαλε προσπάθειαν ὅπως μέχρις ὅτου ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ἀσφαλὴς ἡ ἐπάνοδος τοῦ αἰχμαλωτισθέντος, οὐδεὶς λάβῃ γνῶσιν τοῦ γεγονότος; Ἀτυχῶς τὰ πράγματα

ἀπαντῶσι ὅτι ὑπάρχει, ὄχι μόνον εἷς, ἀλλὰ τέσσαρες, ἐξ ὧν οἱ τρεῖς δικασταὶ ἰσόβιοι ὁ δὲ τέταρτος Εἰσαγγελεύς, οἵτινες συνέταξαν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος βούλευμα, ἡ σχετικὴ περικοπὴ τοῦ ὁποίου, ἡ ἀποβλέπουσα τὸν κατ' ἀνάγκην ἐντολοδόχον τῶν ληστῶν ἔχει ὡς ἑξῆς ἐπὶ λέξει:

«Ἐπειδὴ ὡς πρὸς τὸν Τηλέμαχον Σταματίδην, ἀρκοῦσαι ἐνδείξεις προέκυψαν, δικαιολογοῦσαι τὴν ἐπὶ παραβάσει τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ Νόμου ΤΟΔ' παραπομπὴν αὐτοῦ. Τὸ γεγονὸς βεβαίως *τῆς φυσικῷ τῷ λόγῳ παραχθείσης αὐτῷ ταραχῆς*, ἥτις ἦν λόγος δικαιολογῶν τὴν βραδύτητα τῆς ἀναγγελίας εἰς τὸν ἐπὶ τῆς καταδιώξεως ἀξιωματικόν, δὲν παρορᾶ τὸ Συμβούλιον, οὐχ ἧττον δὲν εἶνε καὶ ὁ μοναδικὸς λόγος τῆς κρίσεως τοῦ Συμβουλίου, ἡ ἀπὸ σκοποῦ γενομένη ἐκ μέρους τοῦ κατηγορουμένου βραδύτης περὶ τὴν ἀναγγελίαν, γενομένην λίαν ἐσκεμμένως, καθ' ὃν χρόνον, ὡς ἐκ τῆς γνώσεως τῆς ἀποστάσεως τοῦ τόπου, ἐν ᾧ διέτριβον οἱ λησταί, εἶχε πεποίθησιν ὅτι θὰ εἶχον δοθῇ τὰ λύτρα καὶ οἱ λησταί, ἀπελευθερώσαντες τὸν Κανακᾶν, θὰ ἦσαν ἀπομεμακρυσμένοι καὶ ἐξησφαλισμένοι ἀπὸ τὰς ματαίας πλέον προσπαθείας τῆς καταδιωκτικῆς ἀρχῆς.

Εἰς τὴν κρίσιν τοῦ συμβουλίου μεγίστην ἐπιρροὴν ἐξασκεῖ τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Εἰρηνοδίκος κατηγορούμενος καὶ ὅταν τέλος κατόπιν τῶν προϋποτεθέντων, οὐχὶ τόσῳ τεταραγμένων τὴν σκέψιν ὑπολογισμῶν του, ἀνήγγειλεν εἰς τὴν ἀρχήν, παρεπλάνησεν αὐτήν, καθόσον ὡς μέρος τῆς διατριβῆς τῆς ληστοσυμμορίας καθώρισε τὴν θέσιν «Μύλους», πολὺ ἀπὸ τοῦ πραγματικοῦ μέρους τῆς διατριβῆς ἀπέχουσαν».

Ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ προσθέσωμέν τι καὶ ἡμεῖς εἰς τὸν ὄντως ἀδίαστον συνειρμὸν τῶν σκέψεων τοῦ βουλεύματος τούτου; Ἂν ναί· τότε ὑποβάλλομεν τὸ ἐρώτημα: Τίνος ἕνεκα ὁ εἰρηνοδίκης ἐβράδυνε ν' ἀναγγείλῃ, ἢ οὕτω παρέστησε τὰ γεγονότα, ἢ τοῦτον ὑπέδειξεν ὡς τόπον διατριβῆς τῶν ληστῶν; Διὰ νὰ σώσῃ μήπως τοὺς λῃστάς; Τοῦτο ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἄνω σκεπτικοῦ ἀποκρούεται. Διὰ νὰ σώσῃ μήπως τὸν αἰχμάλωτον δικηγόρον, οὗτινος ἡ κεφαλὴ θὰ εὑρίσκετο εἰς τὰς χεῖρας τῶν λῃστῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ ἐμφανίσει τῆς δημοσίας δυνάμεως; Τὸ βούλευμα τοῦτο φαίνεται ὑποδηλοῦν.

Διὰ τὸ τελευταῖον δὲ τοῦτο λαμβάνει ὡς ἀμοιβὴν μίαν παραπομπὴν εἰς τὸ πλημμελειοδικεῖον, ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ ὁποίου θὰ ἔχῃ βεβαίως τὸ δικαίωμα, ἐὰν ἔχῃ καὶ τὴν ἑτοιμότητα, νὰ ὑποβάλῃ, ἀντὶ ἀπολογίας, εἰς τοὺς μέλλοντας νὰ δικάσουν αὐτόν, τὸ ἐρώτημα: Ἐὰν κ. κ. δικασταὶ αἰχμάλωτος ἀντὶ τοῦ Κανακᾶ ἦτο ὁ ἀδελφός σας ἢ ὁ υἱός σας, καὶ τότε ὤφειλον ὅσον τὸ δυνατὸν ἐγκαίρως καὶ ταχέως, πρὸς τὴν ἀρχὴν τὸ πρῶτον νὰ μετέδιδον τὸ γεγονὸς τῆς αἰχμαλωσίας;

Ἡ συνδρομὴ τῆς «Δικαιοσύνης» διὰ τὸ τρέχον δικαστικὸν ἔτος ὅπερ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ πρώτου Σαββάτου τοῦ Ὀκτωβρίου, καὶ λήγει τὸ τελευταῖον Σάββατον τοῦ Ἰουνίου, ὡρίσθη εἰς δραχμὰς 7.50, δύναται δὲ νὰ καταβληθῇ καὶ εἰς δύο δόσεις ἐκ δρ. 4·

Η ΠΡΟ 8 ½ ΕΤΩΝ ΠΤΩΧΕΥΣΙΣ

Ἀξιότιμε Κύριε Διευθυντὰ τῆς «Δικαιοσύνης».

Εἰς ἐπανειλημμένα αὐτῆς φύλλα ἡ «Δικαιοσύνη» ἠσχολήθη μὲ ἀπόφασιν τοῦ Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν, δι' ἧς ἀνέδραμεν ὁ χρόνος τῆς παύσεως τῶν πληρωμῶν τῆς πτωχεύσεως Σ. Τσάκωνα εἰς τὸ ἔτος 1898, ἐκακίζετο δὲ ὡς ἀπρόσεκτος ἡ ἀπόφασις αὕτη· ἐν τῷ τελευταίῳ μάλιστα φύλλῳ ἐγένοντο καὶ ὑπαινιγμοὶ περὶ ἀταξιῶν δῆθεν, λεγουσῶν χώραν κατὰ τὸ στάδιον τῆς διαδικασίας πρὸς ἀναδρομὴν τοῦ χρόνου τῆς πτωχεύσεως.

Ἐπειδή, ὡς εἶμαι βέβαιος, πρώτη ἡ «Δικαιοσύνη» ἐπιθυμεῖ ὅπως τὰ ἐν αὐτῇ καταχωριζόμενα περιβάλλωνται τὸ ἔνδυμα τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀμεροληψίας καὶ ἐπειδὴ δικηγόρος τῆς ὑποθέσεως ταύτης εἰμὶ ὁ ὑποφαινόμενος, δυνάμενος συνεπῶς νὰ γνωρίζω πῶς κατ' ἀκρίβειαν ἔχει ἡ ὑπόθεσις, παρακαλῶ ὅπως εὐαρεστηθῆτε εἰς τὸ προσεχὲς τῆς «Δικαιοσύνης» φύλλον νὰ καταχωρίσητε τὰ ἀκόλουθα.

Ὁ Σ. Τσάκωνος ἐπηγγέλετο πρὸ δεκαετίας τὸν οἰνοπνευματοποιόν. Εἶχε συνωμολογήσει χρέη πολλά, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν ἠδύνατο ν' ἀνταποκριθῇ. Ἠπειλεῖτο ὑπὸ πτωχεύσεως ἔκτοτε, ἰδίᾳ παρ' ἑνὸς τῶν δανειστῶν του, ὅστις καὶ γραμμάτια αὐτοῦ εἶχεν ἔκτοτε διαμαρτυρήσει καὶ εἰς τὸ πινάκιον τῶν πτωχεύσεων τὸν εἶχεν ἐγγράψει καὶ ἐκτέλεσιν προσωποκρατήσεως ἐνήργησε κατ' αὐτοῦ. Οὕτως ἐκβιασθεὶς ὁ Σ. Τσάκωνας, ὡς ὁ ἴδιος ἔλεγεν εἰς τοὺς λοιποὺς δανειστὰς αὐτοῦ, δικαιολογούμενος διὰ τὴν ἀδυναμίαν του πρὸς πληρωμὴν αὐτῶν, ἠναγκάσθη πᾶσαν τὴν περιουσίαν του νὰ μεταβιβάσῃ εἰς τὸν ἕνα καὶ μόνον ἐκ τῶν πολλῶν δανειστῶν του ἵν' ἀποφύγῃ τὴν καταδίωξιν αὐτοῦ, πειθόμενος ἄλλως καὶ εἰς τὰς ὑποσχέσεις αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς τὸ μέλλον ὑποστηρίξεώς του, οὐδεὶς δ' ἐκ τῶν λοιπῶν δανειστῶν του ἠδυνήθη νὰ λάβῃ οὐδὲ λεπτὸν ἀπέναντι τῶν ὀφειλομένων. Ἐννοεῖται ὅτι μετὰ τὴν οὕτω γενομένην μεταβίβασιν τῆς περιουσίας του οὐδεμία προστασία παρεσχέθη τῷ Σ. Τσάκωνα ἐκ μέρους τοῦ δανειστοῦ αὐτοῦ τούτου, ἔμεινε δ' οὕτως ἄνευ καταστήματος, μὴ δυνάμενος ἔκτοτε νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ ἐπάγγελμά του.

Ἀπελπισθέντες οἱ δανεισταὶ αὐτοῦ, ἐν οἷς καὶ ὁ ἐμὸς πελάτης Α. Οἰκονόμου, ὅτι δύνανται νὰ ἱκανοποιηθῶσιν ὅπως δήποτε αἱ ἀπαιτήσεις αὐτῶν, ἀπεφάσισαν τὴν κήρυξιν αὐτοῦ εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως.

Οὕτω λοιπόν, λαβὼν τὴν πρὸς τοῦτο ἐντολήν, ἐνέγραψα εἰς τὸ πινάκιον τῶν πτωχεύσεων τῇ 10 Ἀπριλίου 1907 αἴτησιν περὶ πτωχεύσεως τοῦ Σ. Τσάκωνα, ἥτις ἐγένετο δεκτὴ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 2153 ἀποφάσεως, δι' ἧς ὡρίζετο χρόνος παύσεως πληρωμῶν ἡ ἡμέρα τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀποφάσεως, ἤτοι ἡ 19η Ἀπριλίου 1907.

Ἐπειδὴ ὅμως ἐξέθηκα ἀνωτέρω, ὁ πτωχεύσας εἶχε παύσει τὰς πληρωμάς αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1898 καὶ πρὸ αὐτοῦ, ἤγειρα ἐνώπιον τοῦ Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν τὴν ἀπὸ 8 Μαΐου 1907 αἴτησίν μου περὶ ἀναδρομῆς τοῦ χρόνου παύσεως τῶν πληρωμῶν αἰτησάμενος ὅπως ὁρισθῇ χρόνος παύσεως πληρωμῶν τὸ ἔτος 1898, ἐστήριξα δὲ τὴν αἴτησίν μου εἰς τὰ ἑξῆς ἔγγραφα, ἐξ ὧν ἀπεδεικνύετο ἡ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1898 παῦσις τῶν πληρωμῶν τοῦ Σ. Τσάκωνα: 1) εἰς τὰς ἀπὸ 2 Δεκεμβρίου 1897 καὶ 12 Δεκεμβρίου 1897 τέσσαρας συναλλαγματικὰς τῆς κυριότητος τοῦ Δ. Τσίρου ἐκ δραχμῶν 2,000, 2) εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 3102)1890 ἀπόφασιν τοῦ Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν, δι' ἧς ὑπεχρεοῦτο ὁ Σ. Τσάκωνας νὰ πληρώσῃ πρὸς τὸν Ν. Παντζόπουλον δραχ. 500 περίπου δυνάμει τῆς ἀπὸ 7 Σεπτεμβρίου 1899 συναλλαγματικῆς, 3) εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ, 2795 ἀπόφασιν τοῦ Βου Βορείου Εἰρηνοδικείου Ἀθηνῶν, δι' ἧς ὑπεχρεοῦτο ὁ Τσάκωνας νὰ πληρώσῃ πρὸς τὸν Δ. Μπαλατσούκαν δραχ. 1040, ὑπόλοιπον καθυστερουμένων μισθῶν του μέχρι τοῦ Ἰανουαρίου 1907, 4) εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 15890 ἐκχωρητήριον συμβόλαιον τοῦ συμβολαιογράφου Μπάρδη δι' οὗ ἡ Ἑλένη Τσάκωνα ἀπαίτησιν αὐτῆς ἐκ δραχμῶν 500 κατὰ τοῦ Σ. Τσάκωνα μετεβίβασεν ἐν ἔτει 1890 εἰς τὸν Δ. Κροντηρᾶν, παρ' ᾧ διατελεῖ ἀνεξόφλητος ἡ ἀπαίτησις αὕτη, ἣν ἐπηλήθευσεν οὗτος ὁ Δ. Κροντηρᾶς καὶ ὡρκίσθη διὰ τὴν εἰλικρίνειαν καὶ τὴν ὕπαρξιν αὐτῆς, 5) εἰς διαφόρους διαμαρτυρηθείσας ἔκτοτε συναλλαγματικάς, εἰς ἐκθέσεις συλλήψεως, εἰς ἐγγραφὰς εἰς τὸ πινάκιον τῶν πτωχεύσεων κλπ., εἰς ἃ καὶ μόνον ἔγγραφα στηριζομένη ἡ ἀπόφασις τοῦ Δικαστηρίου ἠδύνατο νὰ διατάξῃ τὴν ἀναδρομὴν τοῦ χρόνου παύσεως πληρωμῶν εἰς τὸ ἔτος 1898.

Τὸ Δικαστήριον ὅμως, παρὰ ταῦτα, διέταξε καὶ μαρτυρικὰς ἀποδείξεις, ὅπως ἔτι μᾶλλον ἐνισχύσῃ τὴν πεποίθησιν αὐτοῦ· αἱ ἀποδείξεις διεξήχθησαν, σειρὰ δὲ μαρτύρων ἐνόρκως ἐβεβαίωσεν ὅτι ὁ πτωχεύσας πολὺ πρὸ τοῦ 1898 εἶχε παύσῃ τὰς πληρωμάς του. Μετὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων, ἐνέγραψα καὶ πάλιν τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ πινάκιον καὶ συνεζήτησα ταύτην ἐρήμην παντὸς ἐνδιαφερομένου καὶ τοῦ πτωχεύσαντος καὶ τὸ Δικαστήριον, μὴ ὑπαρχούσης ἀντιρρήσεώς τινος, ἐξέδωκεν ἀπόφασιν, δι' ἧς, στηριζόμενον ἐπὶ τῶν ἄνω ἐγγράφων καὶ τῶν σαφῶν καὶ κατηγορηματικῶν καταθέσεων τῶν ἐξετασθέντων μαρτύρων, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως τοῦ εἰσηγητοῦ, διέταξε τὴν ἀναδρομὴν τοῦ χρόνου παύσεως τῶν πληρωμῶν τοῦ Σ. Τσάκωνα εἰς τὸ ἔτος 1898, συμμορφούμενον πρὸς τὴν σαφῆ διάταξιν τοῦ ἄρθρου 441 § 1 τοῦ περὶ πτωχεύσεως Νόμου.

Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ καταστήσω προσέτι γνωστόν, ἐπειδὴ ἰσχυρίζεται ἀταξίας κατὰ τὴν διαδικασίαν ὁ πληρεξούσιος δικηγόρος τοῦ ἐνδιαφερομένου, ὅτι ἡ διαδικασία ἐν τῇ προκειμένῃ πτωχεύσει ἤρξατο ἀπὸ τῆς 8 Ἀπριλίου καὶ ἐξηκολούθησε μέχρι τῆς 2 Ὀκτωβρίου 1907, ἐπὶ ἓξ ὁλοκλήρους μῆνας παραταθεῖσα· ὅτι ἡ μὲν πτώχευσις ἐνεγράφη εἰς τὸ πινάκιον ὑπ' ἀριθ. 2153, ἡ αἴτησις περὶ ἀναδρομῆς ὑπ' ἀριθ. 2764, ἡ μετ' ἀπόδειξιν ὑπ' ἀριθ. 4846, ἡ περὶ ἐπικυρώσεως τῆς ἐκλογῆς ὁριστικῶν συνδίκων ὑπ' ἀριθ. 2224· ὅτι ἐπὶ μῆνας ὅλους ἦσαν ἀναγεγραμμέναι εἰς τὰς ἐν τῷ γραφείῳ τῶν πτωχεύσεων ἠρτημένας δέλτους, 1) ἡ ἡμέρα πρὸς ἐκλογὴν ὁριστικῶν συνδίκων, 2) αἱ ἡμέραι πρὸς ἐπαληθεύσιν, παραταθεῖσαν ἀπὸ τῆς 4 Σεπτεμβρίου μέχρι τῆς 2 Ὀκτωβρίου 1897 καὶ δημοσιευθείσης τῆς περὶ ἐπαληθεύσεων πράξεως εἴς τε τὴν «Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως» καὶ εἰς τὸ δελτίον τῆς «Θέμιδος»· ὅτι ἡ ἀπόφασις περὶ ἀναδρομῆς τοῦ χρόνου παύσεως τῶν πληρωμῶν ἐτοιχοκολλήθη εἰς τὸ Δημαρχεῖον τὴν 6 Σεπτεμβρίου 1907, ἐδημοσιεύθη δὲ εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 139 τῆς 11 Σεπτεμβρίου 1907 φύλλον τῆς «Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως» καὶ εἰς τὸ δελτίον τῆς «Θέμιδος».

Μετὰ τὴν ἄνευ σχολίων ξηρὰν ἀναγραφὴν τῶν ἀνωτέρω ἐπαφίεται παντὶ τῷ καὶ ἄκρῳ δακτύλῳ τῆς νομικῆς ἐπιστήμης ἁψαμένῳ ἡ κρίσις περὶ τοῦ ἂν ἡ μὲν ἀπόφασις ἦν νομιμωτάτη, ἡ δὲ διαδικασία κατὰ τὸ μακρὸν στάδιον αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς κηρύξεως τῆς πτωχεύσεως μέχρι πέρατος τῶν ἐπαληθεύσεων τακτικωτάτη καὶ τυπικωτάτη.

Φαντάζομαι, κύριε συντάκτα, πόσον θὰ ἐξένισε τὸν ἐνδιαφερόμενον διατριβογράφον ἡ ἐν «Θέμιδι» ἀνάγνωσις τῆς ὑπ' ἀριθ. 827 ἐ. ἔ. ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοδικείου Ἠλείας, δι' ἧς ἐκηρύσσετό τις εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως τὸ τρέχον ἔτος, ἀνέδραμε δὲ ἡ παῦσις τῶν πληρωμῶν αὐτοῦ εἰς τὰς 2 Ἰουνίου 1890 δι' αὐτῆς τῆς κηρυττούσης τὴν πτώχευσιν ἀποφάσεως, ἤτοι πρὸ δέκα ἑπτὰ ὅλων ἐτῶν.

Δέξασθε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἐξαιρέτου πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεώς μου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 17ῃ Δεκεμβρίου 1907.

Γεώργιος Σ. Τσιριγώτης
δικηγόρος ἐν Ἀθήναις

Τόμοι τῆς «Δικαιοσύνης» πωλοῦνται εἰς τὰ γραφεῖα αὐτῆς, τοῦ μὲν πρώτου ἔτους πρὸς δραχμὰς 5 τοῦ δὲ δευτέρου πρὸς δραχμὰς 7.50 ἕκαστος·

ΑΠΟ ΤΗΝ ΞΕΝΗΝ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΝ

ΕΡΡΙΚΟΣ DERNBURG

Ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ ἐν Βερολίνῳ Πανεπιστημίου
Κου OTTO GIERKE
κατὰ μετάφρασιν ἐκ τῆς Juristen - Zeitung
ὑπὸ τοῦ δικηγόρου
Κου ΠΕΡ. Ι. ΚΑΡΑΠΑΝΟΥ

Τὴν πρώτην μεταμεσονύκτιον τῆς 23ης Νοεμβρίου, ἀπεβίωσεν αἰφνιδίως καὶ ἄνευ ἀγωνίας ὁ Ἐρρίκος Δέρνβουργ. Τὴν προτεραίαν ἔτι εἶχεν ἐργασθῇ ἐπὶ τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἔργου, περὶ τοῦ ἀστικοῦ δικαίου. Ὡραῖος θάνατος! Μακρὸς βίος ἔλαχεν αὐτῷ, ὅπως ἀποπερατώσῃ τὸ ἔργον του. Ὁ θρίαμβος εἶχεν ἐξασφαλισθῇ αὐτῷ. Εἶχε φθάσῃ εἰς τὸ ζενὶθ τῆς φήμης. Ἐγγὺς καὶ ἄπω ὅταν ἔστρεφε τὸ βλέμμα, ἔβλεπεν ὡριμάζοντας τοὺς καρποὺς τοῦ ἔργου αὐτοῦ. Τὸ γῆρας εἶχεν ἔλθῃ, καὶ εἶχεν ἀναγγείλει τὰ δικαιώματά του, φεισθὲν ὅμως αὐτοῦ παρ' ὅλην τὴν σωματικήν του ἐξάντλησιν, καὶ διατηρῆσαν ἀκμαίας τὰς πνευματικάς του δυνάμεις. Ἐὰν νῦν ὁ θάνατος, τὸν ὁποῖον οὗτος βεβαίως δὲν ἤθελεν ἀκόμη καλέσῃ, προσεπέλασεν αὐτὸν ἀπαρκτήρητος, καὶ ἀφήρπασεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ γηΐνου τούτου βίου, τίς δὲν θὰ ἐζήλευεν αὐτόν! Καὶ ἐν τούτοις! Διὰ τοὺς ἐπιζῶντας, τὸ μειῶνον τὸν πόνον ἀποτελεῖ συνάμα καὶ ἀφορμὴν βαθέος πένθους.

Διότι ὡς οὗτος ἐνεφανίζετο ὑμῖν τελευταίως, εὐθυτενὴς καὶ ἀκμαῖος, ἐπιθυμῶν νὰ παραγάγῃ καὶ ἔχων τὴν δύναμιν νὰ τὸ πράξῃ, πλούσιος εἰς σοφίαν καὶ πεῖραν, διανέμων ἐκ τοῦ βάθους τῆς διαυγοῦς προσωπικότητός του ἀλληλοδιαδόχως πλούσια πνευματικὰ δῶρα, ἐν τούτοις δι' ἡμᾶς, οἵτινες ἐξαίφνης ἀπωλέσαμεν αὐτόν, ἀπέθανε πολὺ ταχέως. Ἐφαίνετο ὅτι ἐπὶ μακρὸν ἀκόμη δὲν εἶχεν ἐξαντληθῇ ἐν αὐτῷ, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ προσφέρῃ, εἰς τοὺς οἰκείους, τοὺς φίλους, τοὺς συναδέλφους καὶ μαθητάς, εἰς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν τοῦ δικαίου πρᾶξιν, εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ τὴν Πολιτείαν.

Ὁ Heinrich Dernburg ἐγενήθη τὴν 3 Μαρτίου 1829 ἐν Mainz. Ὡς ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὅστις ὑπῆρξε δικηγόρος καὶ δικαστικὸς πάρεδρος, κατόπιν τακτικὸς καθηγητὴς τοῦ δικαίου ἐν Giessen καὶ τέλος μέλος τοῦ ἀνωτάτου ἐφετείου ἐν Darmstadt, οὕτως ἤχθη καὶ οὗτος εἰς τὴν τοῦ δικαίου ἐπιστήμην, ἐκ κλίσεως καὶ χαρακτῆρος. Ἀφοῦ ἐσπούδασεν ἐν Giessen καὶ Βερολίνῳ, καὶ ἔτυχεν ἐν Giessen τοῦ διπλώματος τοῦ διδάκτορος μετὰ μεγίστης τιμῆς, ἀφωσιώθη ἀμέσως εἰς τὸ ἀκαδημαϊκὸν στάδιον, πρὸς ὃ διὰ παντὸς ἔμεινε πιστός. Κατὰ τὸ ἔτος 1851 ἐγένετο καθηγητὴς ἐν Heidelberg, κατὰ τὸ 1854 ὠνομάσθη ἔκτακτος καθηγητὴς καὶ ὀλίγον μετὰ ταῦτα, τακτικὸς τοιοῦτος ἐν Ζυρίχῃ, μετέβη κατὰ τὸ 1862 κληθεὶς ἐν Χάλλῃ, καὶ κατὰ τὸ 1873 διωρίσθη ἐν Βερολίνῳ ὡς διαδοχος τοῦ Rudorf. Ἀπὸ τοῦ 1866 ἀνῆκεν ἐπίσης εἰς τὸ κοινοβούλιον, ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Χάλλης, καὶ μετὰ τὴν κατάργησιν τῆς θέσεως ταύτης, ὠνομάσθη ὑπὸ τοῦ Βασιλέως μέλος τῆς Γερουσίας, ἐργασθεὶς ἀδικκόπως ἐν αὐτῇ ὡς ἓν τῶν ἐπιμελεστέρων αὐτῆς μελῶν. Κατὰ τὸ ἔτος 1884—85 ἐγένετο πρύτανις τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βερολίνου. Τὰς παρὰ τοῦ Dernburg παρασχεθείσας ὑπηρεσίας εἰς τὴν ἐπιστήμην τοῦ δικαίου, οὔτε ἐπιπολαίως δύναμαι νὰ ἐπιχειρήσω νὰ περιγράψω, διότι ἐλλείπει ἀπ' ἐμοῦ ἡ ἁρμοδιότης, περὶ αὐτοτελοῦς ἀναλύσεως τῆς ὡς Romanist ἐργασίας αὐτοῦ.

Ἀπὸ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου ὅμως ἤρξατο. Ἦτο καὶ ἔμεινε Pandektist. Ἐν πολυκρίθμοις μονογραφίαις (π.χ. περὶ emtio bonorum 1850, heredilatis petitio καὶ τῶν κατ' ἰδίαν ἀγωγῶν 1852, Συμψηφισμοῦ 1854, ἐνεχυρικοῦ δικαίου 1860-64, Γαΐου 1869, νομικῆς νομῆς 1883,) ἐπραγματεύθη ζητήματα τοῦ Ῥ. δικαίου, ὅπως ἐν τέλει στέψῃ τὸ ῥωμανιστικὸν αὐτοῦ ἔργον, διὰ τοῦ συστήματος τῶν Πανδεκτῶν (τὸ πρῶτον κατὰ τὰ ἔτη 1884-1887). Ἡ καταπληκτικὴ ἐπιτυχία τοῦ συστήματος τούτου, βασίζεται βεβαίως, ἐπὶ τῆς ἀριστοτεχνικῆς δυνάμεως μεθ' ἧς ἀποχωρίζεται ἐν αὐτῷ τὸ οὐσιῶδες, ἁπλοποιεῖται ἡ πλησμονὴ πολυδαιδάλων μορφῶν, καὶ ἐκτίθεται τὸ συμπέρασμα ἐν ὁμαλῇ γλώσσῃ σαφὲς καὶ καταληπτόν, βαθύτε-

Αἱ στῆλαι τῆς «Δικαιοσύνης» εἶνε εἰς τὴν διάθεσιν παντὸς δικηγόρου, δικαστοῦ ἢ ἄλλου δικαστικοῦ προσώπου, εὑρισκομένου εἰς τὴν ἀνάγκην ἢ ἐπιθυμοῦντος νὰ ἀνακινήσῃ πᾶν ἐν γένει ζήτημα σχετιζόμενον μὲ τὴν ἀπονομὴν τοῦ δικαίου.

Ἡ ψηφοφορία τῆς παρούσης ἑβδομάδος ἐν τῇ νομικῇ Σχολῇ, δι' ἧς ὑποδεικνύεται παμψηφεὶ ὡς κατάλληλος νὰ διαδεχθῇ ἐν τῇ ἕδρᾳ τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας τὸν ἀείμνηστον Ξενοφ. Ψαρᾶν, ὁ ἐν Ἀθήναις δικηγόρος κ. Ἰωάν. Σημαντήρας, φέρει εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν τὴν εἰς τοὺς περισσοτέρους ἴσως γνωστὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἐν Παρισίοις περιφήμου πολυταλάντου ἑκτάκτως δὲ ἐκκεντρικοῦ νέου Μὰξ Λεβωδύ. Οὗτος, μετά τινα καιρὸν ἀφ' ἧς ὡς κληρωτὸς ὑπηρέτει ἐν τῷ Γαλλικῷ στρατῷ, προσεβλήθη ἐκ φυματιώσεως, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἦτο πολὺ λογικὸν νὰ ἀποσταλῇ πρὸς νοσηλείαν ἢ εἰς τὸ Νοσοκομεῖον ἢ εἰς τὴν οἰκίαν του. Πρὸς τοῦτο ὅμως ἦτο ἀπαραίτητον νὰ γνωμοδοτήσῃ ὁ ἁρμόδιος ἰατρός, ὅστις ἠρνεῖτο νὰ γνωμοδοτήσῃ, διότι ὁ φυματιῶν ἦτο πολυτάλαντος, γεγονὸς ὅπερ ἡ Γαλλικὴ δημοσιογραφία θὰ ἐξεμεταλλεύετο καὶ δὲν θὰ εἶχε καμμίαν δυσκολίαν νὰ παραστήσῃ, ὅτι, ὁ φυματιῶν πράγματι ἦτο ὑγιής, ὁ δὲ γνωμοδοτῶν ἰατρὸς ἐκάμφθη πρὸ τοῦ χρυσοῦ. Καὶ ὁ Γάλλος ἰατρὸς δὲν ἐγνωμοδότησεν, ἐνῷ ἐξ ἄλλου μετά τινας μῆνας ὁ Λεβωδὺ ἀπέθνησκεν ἐκ φυματιώσεως!

Ἡ ἕδρα τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας

Ἡ νομική μας σχολή, ἡ παμψηφεὶ ὑποδείξασα ὡς τὸν μᾶλλον κατάλληλον διὰ τὴν ἕδραν τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας τὸν κ. Ἰωάν. Σημαντήραν, υἱὸν ὡς γνωστὸν τοῦ σεβαστοῦ Προέδρου τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἐδείχθη ἀνωτέρα τῶν κοινωνικῶν τούτων προλήψεων, χάριν τῶν ὁποίων ὁ Γάλλος ἰατρὸς ἐθυσίασε τὴν ζωὴν ἑνὸς στρατιώτου Γάλλου; Ἡμεῖς ὁλοψύχως τὸ εὐχόμεθα. Γνώμην ὅμως ὡρισμένην, ἀπὸ τοῦδε τοὐλάχιστον, οὔτε ἡμεῖς οὔτε ἄλλος τις εἶνε εἰς θέσιν νὰ ἔχῃ. Δι' ἡμᾶς ὁ κ. Ἰωάν. Σημαντήρας ἔχει ἓν ἐκ τῶν προσόντων ἐκείνων ὑπὲρ τοῦ ὁποίου πάντοτε ἠγωνίσθημεν: τὴν νεότητα. Ἀτυχῶς ὅμως μόνη αὕτη δὲν ἀρκεῖ ὅπως ὁδηγήσῃ πάντα μέχρι τῆς ἕδρας τοῦ Πανεπιστημίου καὶ δὴ τοιαύτης ἣν κατεῖχεν εἷς Ψαρᾶς, οὗτινος ἀναμφιβόλως δὲν ἀποκλείεται νὰ καταδειχθῇ ἀντάξιος πᾶς νέος. Τοιοῦτος ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι εὐχόμεθα νὰ καταδειχθῇ ὁ κ. Ἰωάν. Σημαντήρας, προσθέτομεν μάλιστα ὅτι συνθῆκαι οὐκ ὀλίγαι συνηγοροῦσιν εἰς τοῦτο. Περὶ τοῦ μέλλοντος ὅμως πάντοτε πρόκειται, τὸ δὲ παρὸν διδάσκει, ὅτι ἡ ἀνάγκη τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ θεσμοῦ τῶν ἐπιτίμων ἀμίσθων ἢ καὶ ἐμμίσθων καθηγητῶν ἢ ἔστω καὶ τῶν ἐμμίσθων Ὑφηγητῶν, εἶνε πλέον ἢ ἐπιτακτική. Οὕτω καὶ μόνον πᾶς φιλοδοξῶν νὰ περιβληθῇ μὲ τὸν τίτλον τοῦ τακτικοῦ Καθηγητοῦ νέος, θὰ καταστῇ δυνατόν, ἄνευ κοινωνικῶν σχολίων, νὰ ἀνέλθῃ μέχρι τῆς ἕδρας ἐκείνης.

Πάντοτε οἱ αὐτοί.

Δὲν παρέρχεται περίστασις καθ' ἣν νὰ μὴ ἐκδηλωθῇ ἡ ἀκατανόητος μέχρι μωρίας ἀντίληψις, ὅτι τὰ οἰκονομικὰ τόσον τοῦ Κράτους ὅσον καὶ τοῦ Δήμου ἢ παντὸς κλάδου διοικήσεως βελτιοῦνται, ἐὰν περικοπῶσιν οἱ μισθοὶ τῶν παρεχόντων τὰς ὑπηρεσίας. Συνέπεια τῆς κατὰ κυριολεξίαν μωρᾶς ταύτης ἀντιλήψεως εἶνε τὸ φαινόμενον, ὅτι μετὰ τὸν ὑπερδεκαπλασιασμὸν τῶν δαπανῶν τοῦ βίου, ἐξακολουθεῖ τὸ Κράτος νὰ νομίζῃ ὅτι δύναται νὰ ἔχῃ δικαστὰς ὅταν ἀμείβῃ τούτους μὲ δραχμὰς 250 κατὰ μῆνα, ἐὰν εἶνε Πρωτοδίκαι ἢ μὲ δραχμὰς 400 ἐὰν εἶνε Πρόεδροι Πρωτοδικῶν ἢ Ἐφέται. Συνέπεια τῆς αὐτῆς ἀντιλήψεως εἶνε τὸ φαινόμενον τῶν τελευταίων ἡμερῶν, καθ' ὃ ὁ κ. Νομάρχης Ἀττικῆς, περικόπτων χάριν οἰκονομιῶν τὰ κονδύλια τοῦ Προϋπολογισμοῦ τοῦ Δήμου Ἀθηναίων, ἐμείωσε κατὰ μίαν ἢ δύο ἑκατοντάδας δραχμῶν τὸν μισθὸν τοῦ δικαστικοῦ συμβούλου τοῦ Δήμου τούτου! Κατὰ τίνα τρόπον εἶνε νοητὸν ὅτι δικηγόρος περιωπῆς τοιαύτης οἷαν προϋποθέτει ἡ θέσις ἣν καλεῖται νὰ κατέχῃ, δύναται νὰ ἀφιερώσῃ ὅλας του τὰς στιγμὰς ὑπὲρ τῶν ὑποθέσεων τοῦ Δήμου, ὅταν ὡς ἀμοιβὴν ἔχῃ τέσσαρας ἢ πέντε ἑκατοντάδας δραχμῶν κατὰ μῆνα, τοῦτο ἀφοῦ δὲν ἠννόησαν τόσοι κατὰ καιροὺς ὑπουργοὶ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης, εἶνε πολὺ νὰ ἀπαιτήσωμεν ὅπως κατανοήσῃ εἷς Νομάρχης, ἔστω καὶ τοῦ Νομοῦ Ἀττικῆς.

Καὶ πρὸ 17 ἐτῶν!

Πάντοτε, δοθείσης εὐκαιρίας, ἐδηλώσαμεν, ὅτι τὰ πραγματικὰ γεγονότα πάσης διαφορᾶς οὔτε εἶνε οὔτε δύνανται νὰ εἶνε ἀντικείμενον δημοσίας συζητήσεως, ὄντος δεδομένου ὅτι ἡ διευκρίνισις τούτων ἐν δημοσίᾳ συζητήσει ἀποβαίνει ἀδύνατος. Ἀπὸ τοιαύτης ἀρχῆς πάντοτε ὁρμώμενοι, ἐψέξαμεν καὶ ἐξακολουθοῦμεν θεωροῦντες ἀξίαν ψόγου τὴν ἀπόφασιν τοῦ Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν, δι' ἧς ἀνακηρύσσεται ὡς κρατοῦσα μία ἀκατανόητος ἀρχὴ περὶ λανθανούσης πτωχεύσεως καὶ ἐπὶ τῇ βάσει ταύτης, τιθεμένου εἰς πέμπτην μοῖραν τοῦ ἐμπορικοῦ συμφέροντος καὶ τῶν συναλλαγῶν ἐν γένει, βεβαιοῦται τὴν σήμερον ὅτι εἷς ἔμπορος εὑρίσκεται ἀπὸ δεκαετηρίδος ἐν ἐμπορικῇ ἀνωμαλίᾳ τοιαύτῃ ἥτις παράγει τὸν ὑπὸ τοῦ νόμου καθοριζόμενον ὅρον τῆς παύσεως τῶν πληρωμῶν. Ἀπὸ τοιαύτης ἀπόψεως ἠννοήσαμεν καὶ ἐννοοῦμεν νὰ παρακολουθήσωμεν τὸ ζήτημα περὶ οὗ γράφει καὶ σήμερον ὁ τὴν ἀντίθετον μερίδα τῶν πιστωτῶν ἐκπροσωπῶν δικηγόρος κ. Γ. Τσιριγώτης, ἀσχέτως πρὸς πᾶν ἐν γένει πραγματικὸν γεγονός, ὅπερ διὰ τὸ ζήτημα εἶνε τελείως ξένον, διότι ὁ δικαστής, ὁ τεταγμένος ὑπὸ τοῦ νόμου νὰ προασπίσῃ ἐν τῇ διαδικασίᾳ τῆς πτωχεύσεως τὴν δημοσίαν πρωτίστως πίστιν, ὑπέχει ἐκ ταύτης μὲν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μὴ ἐπηρεασθῇ ὑπὸ τῶν κατ' ἰδίαν γεγονότων, ἐκ τοῦ νόμου δὲ τὸ δικαίωμα νὰ μὴ λάβῃ, ἐὰν θέλῃ, ὑπ' ὄψιν τὰ γεγονότα ταῦτα.

Τοῦτο ὅταν ληφθῇ ὑπὸ τῶν δικαστῶν μας ὑπ' ὄψιν, οὐδέποτε θὰ εὑρεθῶμεν πρὸ τοῦ ἀνηκούστου, νὰ ἀπαγγέλλεται δι' ἀποφάσεως, ἣν ἐν τέλει τῆς ἐπιστολῆς του ἀναφέρει ὁ κ. Τσιριγώτης, ὅτι εἷς ἔμπορος ἐν Ἠλείᾳ ἔπαυσε τὰς πληρωμά του πρὸ 17 ἐτῶν! Διαδικασίαν περὶ ἀποδείξεως δεσμευτικήν, ὑποχρεοῦσαν τὸν δικαστὴν νὰ ἐκτιμᾷ τὰ γεγονότα καὶ τὰ ἀποδεικτικὰ μέσα συμφώνως πρὸς τὰς κοινὰς περὶ δικανικῆς πεποιθήσεως ἀρχάς, ὑμεῖς τοὐλάχιστον δὲν δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν ὡς ἐφαρμοζομένην καὶ ἐν τῷ θεσμῷ τῆς πτωχεύσεως.

Εἰς ἄγραν σοφοῦ.

Ἐκπνέοντος τοῦ ἑβδόμου ἔτους τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος, ἀνεκαλύφθη ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Ἑλλάδος, ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν Πανεπιστήμιον στερεῖται ἕδρας ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ δικαίου, καὶ ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ἀνακαλύψει ἐξῆλθον ἀνὰ τὰς ρύμας τῶν Ἀθηνῶν διάφοροι Διογένεις ἀναζητοῦντες τὸν σοφὸν ἐκεῖνον ὅστις θὰ μετέδιδεν ἀπὸ τῆς Πανεπιστημιακῆς τῶν Ἀθηνῶν ἕδρας τὰ φῶτά του περὶ τοῦ Ἀττικοῦ καὶ τῶν ἄλλων τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος δικαίων. Τοιοῦτοι δὲ σοφοὶ καὶ ἑλληνομαθεῖς καὶ κάτοχοι τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ δικαίου ἀνεκαλύφθησαν μέχρι τοῦδε τέσσαρες, ἄλλοι μὲν ἐκ τῆς φιλοσοφικῆς ἢ θεολογικῆς ἢ νομικῆς σχολῆς καὶ ἄλλοι ἔξω τοῦ Πανεπιστημίου ἢ καὶ ἔξω τῆς Ἑλλάδος Ἓν μόνον μέχρι τῆς σήμερον δὲν κατωρθώθη νὰ ἀνακαλυφθῇ ἐν Ἑλλάδι: ὁ κοινὸς νοῦς, ὅστις διδάσκει ὅτι ἐπιστήμονες τοιαύτης περιωπῆς, οἷαν προϋποθέτει μία ἕδρα ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ δικαίου, δὲν βλαστάνουν ὡς τὰ ρόδα, οὐδὲ καλοῦνται νὰ κατκλάβουν τὰς ἕδρας, ἀλλὰ αὐτοὶ μορφώνουν ταύτας καὶ αὐτοὶ αὐτοδικαίως τὰς καταλαμβάνουν.

Γνωρίζετε ὑμεῖς τοιοῦτόν τινα; Ἡμεῖς ὁμολογοῦμεν: οὐχί.

Η ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΑΝΤΙΓΡΑΦΗ

Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς «Δικαιοσύνης»!

Ἀναφερόμενος εἰς τὰ εὔλογα σχόλια τοῦ προτελευταίου (ὑπ' ἀριθ. 74) φύλλου τῆς «Δικαιοσύνης» ἐπὶ τῆς πολυθρυλλήτου Βασιλικῆς ἀντιγραφῆς περὶ νομιμοποιήσεως φυσικοῦ τέκνου διὰ Β. Δ. ἀπὸ 22 Νοβρίου 1907, καταχωρισθέντος ἐν τῷ ἀπὸ 23 Νοβρίου ἐ. ἔ. φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, προάγομαι νὰ θίξω διὰ βραχυτάτων τινὰς ἐκ τῶν νομικῶν ἀπόψεων, αἵτινες ἀπετέλεσαν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ἔν τε τῇ Βουλῇ, τῷ νομικῷ κόσμῳ, ὡς καὶ τῇ κοινωνίᾳ καθόλου, τὸ ἀντικείμενον εὐρειῶν συζητήσεων.

Ἡ σχετικὴ παρατήρησίς τινος τῶν ρητόρων τῆς Βουλῆς, ὅτι αἱ προνομίαι τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων συνίστανται κατὰ Σύνταγμα εἰς μόνον τὸ δικαίωμα τῆς ἀπονομῆς χάριτος ἢ ἀμνηστείας, φρονοῦμεν ὅτι ἥκιστα προσιδιάζει ἵνα δώσῃ τὸν γνώμονα τῆς ἐπιλύσεως τοῦ ζητήματος τούτου. Αἱ προνομίαι τοῦ Στέμματος καθιεροῦνται πλὴν τοῦ Συντάγματος καὶ διαφόρων ὀργανικῶν νόμων, ἐμφαίνεται δὲ ἐκτὸς πάσης ἀμφισβητήσεως ὅτι εὕρηται εἰσέτι ἐν ἰσχύϊ, καθὸ μήτε καταργηθεῖσα, μήτε παρ' ἑτέρας ἀντικατασταθεῖσα, ἡ διάταξις τοῦ Ῥωμ. Δικαίου, περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς νομιμοποιήσεως φυσικοῦ τέκνου διὰ Βασιλικῆς ἀντιγραφῆς (rescriptum principis), οὔσης αὐτόχρημα Βασιλικοῦ διατάγματος, ἐφ' ὅσον ὁ γάμος μεταξὺ τῶν γονέων φυσικοῦ τέκνου ἤθελεν εἶσθε ἀνέφικτος συνεπείᾳ κωλύματος φυσικοῦ (λ. χ. θανάτου τοῦ ἑτέρου τῶν γονέων) ἢ νομικοῦ. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐν τῇ «Δικαιοσύνῃ» ὡς ἐπιφυλλίδος δημοσιεύσεως τῆς περὶ τῆς σωρείας τῶν ὑφισταμένων κωλυμάτων τοῦ γάμου πραγματείας ἡμῶν, (25ον φύλλον ἀπὸ 24 Ἰουνίου 1906) ἐπειράθημεν νὰ προτείνωμεν καὶ τηρήσωμεν τὴν διάκρισιν τῶν ὅρων «*ἑτερόθρησκοι*» κατ' ἀντίθεσιν τοῦ «*ἑτερόδοξοι*», διὰ μὲν τοῦ πρώτου ἐννοοῦντες, ὡς κεῖς, τοὺς προσβεύοντας διάφορα θρησκεύματα, διὰ δὲ τοῦ δευτέρου, τοὺς διάφορα δόγματα. «*Μόνης τῆς ἑτεροδοξίας μήποτε ἀποτελεσάσης ἀνατρεπτικὸν κώλυμα τοῦ γάμου, ἡ Ἀνατολικὴ ἐκκλησία καὶ μετὰ τὸν Ἰουστινιανὸν ἐξηκολούθησεν ἀποστρεφομένη καὶ ἀπαγορεύουσα εἰς τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα, ρητῶς δὲ ἀπὸ τῆς Πενθέκτης Συνόδου, τοὺς μεθ' ἑτεροθρήσκων γάμους*».

Ἐν τῇ ἄνω ρηθείσῃ περιπτώσει μεταξὺ τοῦ Γερασίμου Δελλαπόρτα χριστιανοῦ, ἕλληνος τὴν ἰθαγένειαν, καὶ τῆς *μουσουλμανίδος* ὑπηρετρίας του, Χαδούγκας, θυγατρὸς Μωχάμετ Σάϊντ, ἑτεροθρησκείας προκειμένης, ὑπῆρχε δεδομένον τό, διὰ τὸ ἐφικτὸν τῆς νομιμοποιήσεως τῆς φυσικῆς αὐτῶν θυγατρὸς ἐν τῷ πρωσσικῷ δικαίῳ ἔφερεν εἰς φῶς πᾶν ὅ,τι Πρωσσικὸν καὶ Γερμανικόν.

Μετ' ἐπιτυχίας ἔλαβε μέρος ὡς μέλος τῆς Γερουσίας εἰς τὴν νομοθετικὴν διαμόρφωσιν τοῦ πρωσσικοῦ δικαίου, καὶ ἤντλησεν ἐκ τούτου τὴν ἀφορμὴν μετὰ τὴν ἐπελθοῦσαν νέαν διαρρύθμισιν νὰ διατυπώσῃ αὐτοτελῶς τὸ πρωσσικὸν περὶ ἐπιτροπείας δίκαιον καὶ τὸ πρωσσικὸν ὑποθηκικὸν δίκαιον (Τομ. Ι μετὰ τοῦ Hinrichs 1877, Τομ. ΙΙ 1892). Ὅτε ἐσήμενεν ἡ ὥρα τῆς ἑνότητος τοῦ γερμανικοῦ δικαίου, κατέστη αὐτονόητον, ὅτε ὁ Dernburg ἀνέλαβε νὰ ἐπεξεργασθῇ καὶ τὸ νέον ἀστικὸν Δίκαιον.

Εἶχεν ἀντιταχθῇ κατὰ τῶν νομοσχεδίων, ἐν τέλει ὅμως διὰ τοῦ ἀξιώματος «Εἷς Αὐτοκράτωρ, ἓν Κράτος ἓν δίκαιον» εἶχεν ἀνακαλέσῃ τὴν πολεμικήν του (ἐν τῷ ἔργῳ, περὶ τῆς νομικῆς θέσεως τῶν προσώπων ἐν τῷ ἀστικῷ κώδικι 1896). (Ἀκολουθεῖ)

ρον ὅμως ἐρείδεται ἐπὶ τῆς πραγματικῆς ἐπεξεργασίας τοῦ Ρ. δικαίου.

Οὐδέποτε ἐγκατέλιπεν ὁ Dernburg, τὸ ὑπὸ τῆς ἱστορικῆς σχολῆς τοῦ δικαίου, κατακτηθὲν ἀσφαλὲς ἔδαφος, πάντοτε ὅμως ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν ἀπὸ καθαρῶς ἱστορικῆς ἀπόψεως, τὴν διαμόρφωσιν τοῦ Ρ. δικαίου ὑπὸ τοῦ usus modernus, ἐν τῇ ἀληθεῖ αὐτῆς σημασίᾳ, ὑποβοηθήσας τὴν κατίσχυσιν τῶν ὑπὸ τοῦ παρόντος ἀπαιτουμένων νέων ἀλλαγῶν.

Ἐν τῷ ἐπιμνημοσύνῳ αὐτοῦ λόγῳ περὶ τοῦ ἐξ ἴσου μεγαλοφυοῦς Wächter (1880), διεσάφισε τὰς ἰδέας του, ἀντιταχθεὶς καρτερῶς κατὰ μονομεροῦς Ρωμανισμοῦ. Εἶχεν ἐπίσης πλήρη ἀντίληψιν περὶ τοῦ Γερμανικοῦ στοιχείου ἐν τῷ νεωτέρῳ ἡμῶν δικαίῳ, καταβάλλων πᾶσαν προσπάθειαν, χωρὶς νὰ εἰσέρχηται εἰς ἔρευναν γερμανιστικήν, νὰ διατηρήσῃ καὶ τούτου τὴν θέσιν ὑπὸ τὸν ἥλιον. Πρὸς τὸ Ρ. δίκαιον ὅμως παρέσχε τὴν ἐν αὐτῷ καὶ σήμερον ἐνυπάρχουσαν ζωτικὴν δύναμιν μετὰ τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἡμετέρας ἱστορίας τοῦ δικαίου, ὡς ἐκ τοῦ ὅτι ἀπεχώρησιν ἀπ' αὐτοῦ πᾶν τὸ καταργηθὲν καὶ πεπαλαιωμένον.

Ἡ διείσδυσις αὕτη τοῦ κοινοῦ δικαίου μετ' ἐλευθέρου ἱστορικοδογματικοῦ βλέμματος, ἦτο ἐκείνη ἥτις ἔδωκε τὴν δύναμιν εἰς τὸν Dernburg, νὰ ἐκπληρώσῃ, πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῶν Πανδεκτῶν, τὸ πρωτοτυπότερον ἐπιστημονικὸν αὐτοῦ ἔργον. Τὴν δημιουργικὴν ἀνανέωσιν τῆς ἐπιστήμης τοῦ Πρωσσικοῦ δικαίου.

Ἕκαστος Πρῶσσος νομικὸς γνωρίζει τὸ σύστημα αὐτοῦ περὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ πρωσσικοῦ δικαίου, (δημοσιευθέντος τὸ πρῶτον κατὰ τὰ ἔτη 1871—1880), ἕκαστος Γερμανὸς νομικὸς γνωρίζει, ὅτι τὸ βιβλίον τοῦτο, ἀνύψωσε τὸν ἐπιστημονικὸν χειρισμὸν τοῦ πρωσσικοῦ δικαίου, ἐπὶ ὑψηλοτέρας βαθμίδος. Ὡς αἴνιγμα ὅμως ἐφαίνετο εἷς τινας, ὅτι τοιαύτη ἐπιτυχία, ἐπεφυλάσσετο εἰς ἄνδρα, ὅστις Πρῶσσος κατ' ἐκλογήν, καὶ οὐχὶ ἐκ γεννήσεως, μόλις πρὸ ὀλίγου καιροῦ εἶχεν ἔλθῃ εἰς συνάφειαν μετὰ τοῦ πρωσσικοῦ δικαίου, καὶ οὐδέποτε εἶχεν ἐργασθῇ ἀμέσως ἐν τῇ πρωσσικῇ πράξει. Ἡ ὁδὸς τὴν ὁποίαν ἠκολούθησε δὲν ἦτο νέα, διότι καὶ πρότερον, διὰ τῆς προσκολλήσεως εἰς τὸ κοινὸν δίκαιον, εἶχεν εὑρεθῇ τὸ μόνον μέσον τῆς ἐπιστημονικῆς ἀναβιώσεως τοῦ πρωσσικοῦ δικαίου, ἐφαρμοσθὲν μετ' ἀγαθῶν ἀποτελεσμάτων. Ἡ ἐπὶ τῶν ἰχνῶν ὅμως τοῦ Savigny βαδίζουσα διδασκαλία τοῦ κοινοῦ δικαίου, μὲ τὰς πρὸς τὸ ἀγνῶς Ρ. δίκαιον ρεπούσας τάσεις αὐτῆς, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπιδράσῃ ὠφελίμως ἐπὶ τοῦ πρωσσικοῦ δικαίου, (Landrecht), ἀπειλοῦσα μάλιστα, ν' ἀποπνίξῃ ἐν ἐρωτικῇ περισφίγξει, τὴν ψυχὴν τοῦ προστατευομένου της. Ὁ Dernburg ὅμως διὰ τῆς καλλιτέρας ἐκ μέρους του ἀντιλήψεως τοῦ κοινοῦ δικαίου εὑρέθη εἰς τὴν θέσιν, νὰ ἀντιλειφθῇ καὶ νὰ ἐπιδείξῃ τὸ πνεῦμα τοῦ τελειοτέρου τῶν νεωτέρων νομοθετικῶν ἔργων. Ἀφωσιωμένος μετὰ θερμῆς ἀγάπης πρὸς τὸ Κράτος τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ, ἐνεβάθυνεν εἰς πᾶσαν πρωσσικὴν ἐκδήλωσιν καὶ συνθήκην, ἐξ ὧν εἶχε παραχθῇ τὸ Πρωσσικὸν δίκαιον, ὡς ἄλλως ἀποδεικνύει ὁ δεύτερος αὐτοῦ πρυτανικὸς λόγος, περὶ Φρειδερικοῦ Γουλιέλμου τοῦ Τρίτου καὶ τοῦ Suares, καὶ οὕτως

Β. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ
ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
Ἔκδοσις ἕκτη ὑπὸ Μιχ. Γ. Λιβαδᾶ.
Συνεπληρώθη τὸ ὅλον ἔργον ἐκ τριῶν τόμων.

Παρασκευῆς Δελλαπόρτα, καθ' ἑλληνι-Δίκαιον προαπαιτούμενον κώλυμα (νομικόν) τοῦ μεταξὺ τῶν φυσικῶν γονέων γάμου ὡς ἐκ τῆς πρὸς ἀλλήλους *θρησκευτικῆς ἀποστάσεως*.

Ἀντὶ τούτου τὸ διαληφθὲν Β. Δ. μεταξὺ τῶν αἰτιολογιῶν τῆς νομιμοποιήσεως, ἐπροτίμησε νὰ διαλάβῃ καὶ καὶ ἐρεισθῇ ἐπὶ τοῦ δῆθεν ἀνεφίκτου τοῦ γάμου λόγῳ τῆς *κοινωνικῆς ἀποστάσεως* μεταξὺ τῶν φυσικῶν γονέων τῆς νομιμοποιουμένης.

Ἀναφορικῶς τῆς ἐν τῷ Β. Δ. ἐκτιθεμένης καταθέσεως καὶ βεβαιώσεως παρὰ τῶν δύο μαρτύρων περὶ τῆς ἐκ τῆς φυσικῆς σχέσεως τῶν εἰρημένων γονέων καταγωγῆς τῆς νομιμοποιηθείσης, τὸ τοιοῦτο, παρέλκον ἄλλως, οὐδὲν ἐπιπροστίθησιν εἰς τὴν παρὰ τοῦ φυσικοῦ πατρὸς διὰ τῆς αἰτήσεώς του ἀναγνώρισιν τῆς νομιμοποιουμένης ὡς φυσικῆς θυγατρός τρός του.—Τὸ ἐκ τῆς *κοινωνικῆς ἀποστάσεως* κώλυμα τοῦ γάμου δέον νὰ θεωρηθῇ ὡς καταργηθὲν ὑπὸ τῶν τὴν ἰσότητα καθιερουσῶν σχετικῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος (πρβ. ἄρθρ. 3), συνεπῶς δὲ καὶ αἱ σχετικαὶ περὶ τοῦ ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς κοινωνικῆς τάξεως κωλύματος διατάξεις τῶν νεαρῶν 74 (κεφ. α' καὶ β') καὶ 89 (κεφ. θ').

Μετ' ἄκρας ὑπολήψεως

Α. Ι. Ἀθανασούλας
Δικηγόρος ἐν Ἀθήναις

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΝ

ΟΥΔΑΜΩΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 74 φύλλου)

Ὁ δυστυχὴς Σωκράτης, ὅστις ἐνώπιον τῶν δικαστῶν του καὶ τῆς ἱστορίας ἠγωνίσθη πρὸ 2300 ἐτῶν δι' ὅλης τῆς δυνάμεως τῆς ἀπαραμίλλου διαλεκτικῆς του, ν' ἀποδείξῃ, ὅτι δὲν διέφθειρε τοὺς νέους, ποῦ νὰ ἐφαντάζετο τί ἤθελε πάθῃ μετὰ χιλιετηρίδας εἰς αὐτὸ τὸ κλεινὸν Ἄστυ, ὅπερ τόσον ἠγάπησεν!

Ὡς εἶνε γνωστὸν ὁ Σαικσπῆρος, εἰς τὰ δράματά του, ἐξεικόνισεν ἐξόχως εἰς τὰ πρόσωπα αὐτῶν μεγάλας ἰδέας καὶ ἰσχυρότατα πάθη, ἐκχειλίζει δὲ ἐν αὐτοῖς καὶ πάλλεται ἡ ζωὴ καὶ ἡ δρᾶσις πρὸς τὸ καλὸν καὶ τὸ κακόν. Δὲν εἶνε ἀπίθανον ὅτι ἐν μέσῳ τῆς ὑπερόχου δημιουργίας του ἔσχε καὶ στιγμὰς κοπώσεως, ἀπογοητεύσεως, ἀμφιβολίας, ἐν τοιαύταις δὲ στιγμαῖς εἶπε «νὰ ζῇ κανεὶς ἢ νὰ μὴ ζῇ» καὶ «λέξεις, λέξεις, λέξεις», ἀλλ' ἵνα ἐξωτερικεύσῃ τὰς ἀμφιβολίας του ταύτας, δὲν ἐτόλμησεν ἄλλως, ἢ διὰ τοῦ στόματος τοῦ Ἀμλέτου, τοῦ νέου ἐκείνου τοῦ ἐκφύλου, τοῦ ἀνισορρόπου, τοῦ ἡμιπαράφρονος.

Εἶνε λυπηρόν, ἂν μή τι ἄλλο, νὰ προβαίνῃ τις συγκρίνων τὸν οἰκτρὸν καὶ ἀξιοθρήνητον Ἀμλέτον πρὸς τὸν ἐγκρατέστατον καὶ ῥωμαλεώτατον ἄνδρα, πρὸς τὸν γενναιότατον πολεμιστήν, πρὸς τὸ μέγιστον τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας ὑπόδειγμα τελείας ἀρετῆς καὶ ἐντελῶς ἰσορρόπου καὶ δυνατοῦ νοῦ.

Ἀλλ' ἵνα φθάσῃ ὁ κ. Π. Ἀραβαντινὸς εἰς τὴν σύγκρισιν ταύτην, ὡρμήθη ἀπὸ γενικῆς τινος ἀρχῆς, τῆς ἑξῆς: «Μεταξὺ τῶν ψυχικῶν λειτουργιῶν τῆς βουλήσεως καὶ τῆς διανοίας θὰ ἐδικαιολογεῖτό τις ὑποστηρίζων, ὅτι κατὰ κανόνα ὑπάρχει σχέσις τοιαύτη, ὥστε παρ' ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ἀνθρώπῳ ἡ ἔντονος λειτουργία τῆς μιᾶς ἐπιφέρει ἀτονίαν τῆς ἑτέρας». Διατὶ δὲ τοῦτο; Διότι Γερμανός τις συγγραφεὺς διῄρεσε τοὺς ἀνθρώπους εἰς δύο τύπους, λέγει ὁ κ. Ἀραβαντινός, «*τὸν ἐθελιστικὸν καὶ τὸν ἰντελλεκτουαλιστικόν*».

Δυστυχεῖς ἄνθρωποι· μορφώνεσθε διανοητικῶς, ὅπως ἀνέλθητε εἰς ὑψηλοτέρους ὁρίζοντας τοῦ διανοεῖσθαι; καθίστασθε ἀθύρματα τῆς πρώτης ἀντιξόου πνοῆς ἀνέμου, οἰκτροὶ καὶ ἀξιοθρήνητοι πρὸ τοῦ πρώτου ἐμποδίου τῶν πόθων σας. Θέλετε νὰ κρατήσητε τὴν δύναμιν τοῦ παλαίειν καὶ ἀνθίστασθαι; πρέπει νὰ στερηθῆτε τοῦ φωτὸς τῆς ἐπιστήμης. Ἐν πάσῃ περιπτώσει δέ, διατρέχετε τὸν κίνδυνον νὰ καταστῆτε ἢ Kohlhaas ἢ Hamlet.

Ἀλλ' ἀφοῦ ἀναζητοῦμεν τύπους εἰς τὰ δράματα, διατὶ ὄχι καὶ εἰς τὰ μυθιστορήματα; Καὶ τί θέλουσι γείνῃ τὰ συμπεράσματα τοῦ κ. Ἀραβαντινοῦ ἐκ τοῦ Kohlhaas καὶ Hamlet, ἂν εἰς τούτους τῷ ἀντιτάξωμεν τὸν Γιάννην Ἀγιάννην, οὗ ἡ βούλησις ἐγιγαντώθη καὶ ἡ ἀρετὴ ἐξ ἴσου, ὅτε ἐμορφώθη καὶ ἡ διάνοιά του ἐφωτίσθη;

Καὶ ἡ κοινὴ λογικὴ καὶ ὅλη ἡ ἱστορία ἀποδεικνύουσιν ἐπιπολαίαν καὶ αὐτόχρημα νοσηρᾶς διανοίας ἀποκύημα τὴν διαίρεσιν τῶν ἀνθρώπων εἰς τύπους «*ἐθελητικοὺς*» καὶ «*διανοητικούς*». Πῶς εἶνε δυνατὸν ὁ βαδίζων ἐν τῷ σκότει νὰ βαδίζῃ σταθερώτερον τοῦ ἔχοντος φῶς; Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, ἡ εὐρυτέρα στρατηγικὴ καὶ πολιτικὴ διάνοια τῆς ἱστορίας, ὁ ἐπὶ τρία ἔτη διδασκόμενος ἐν ἀποκλεισμῷ ὑπὸ τοῦ ὑπάτου τῶν φιλοσόφων, βούλησιν ἢ ἀβουλίαν κατεδείκνυε διαβαίνων τὸν Γρανικόν, εἰσπηδῶν εἰς τὴν Τῦρον, συγκροτῶν καὶ διευθύνων τὴν μάχην τῶν Ἀρβήλων καὶ Γαυγαμήλων παρὰ τὴν γνώμην τοῦ ἐμπειροτάτου τῶν στρατηγῶν του, τοῦ Παρμενίωνος, οὗ τὰ ἐπιχειρήματα ἀπέδειξεν ἐν τῇ συζητήσει τὰ μάλιστα ἐσφαλμένα καὶ ἀνόητα; Ὁ Καῖσαρ, ὁ μέγιστος νοῦς καὶ ὁ μᾶλλον πεφωτισμένος τῆς Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας, βούλησιν ἢ ἀβουλίαν κατεδείκνυε διαβαίνων τὸν Ῥουβίκωνα; Ὁ Θεμιστοκλῆς, ἐπὶ δέκα ἔτη ἐν μέσῳ ἀπείρων κωλυμάτων παρασκευάζων τὴν σωτηρίαν τῆς Εὐρώπης καὶ τοῦ μέλλοντος πολιτισμοῦ ἐν Σαλαμῖνι, ἦτο ἄνθρωπος ἐστερημένος ἐντόνου διανοίας ἢ βουλήσεως; Ὁ Ξενοφῶν διανοίας ἢ βουλήσεως ἐστερεῖτο; Εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Κύπρου ἀποθαυμάζει τις ἕνα νοθογέννητον, γενόμενον Βασιλέα, παρ' ᾧ καὶ ἡ πολιτικὴ διάνοια ἦτο ὑψίστη καὶ ἡ δύναμις τῆς βουλήσεως κυριολεκτικῶς ἀκαταμάχητος· ὠνομάζετο Γιάκουμος. Ὁ Παῦλος, ὁ οἰκοδομήσας τὸν Χριστιανισμόν, διανοίας ἢ θελήσεως ἐστερεῖτο; Ἐξετάσωμεν τοὺς παρ' ἡμῖν χρόνους· ὁ Βίσμαρκ, ὁ Κλεμανσώ, ὁ ἐπὶ εἰκοσαετίαν παλαίων ἐκτὸς τοῦ Κοινοβουλίου, ὁ ἡμέτερος Τρικούπης διανοίας ἢ βουλήσεως στεροῦνται;

Ἀλλ' ἀπασχολεῖ ἡμᾶς ὁ Σωκράτης, ὅστις, κατὰ τὸν κ. Ἀραβαντινόν, «αὐτοκτονεῖ, διότι ἀρνεῖται νὰ δικασθῇ, διότι ἡ ἀπολογία του εἶνε ἄρνησις ἀπολογίας, ὡς *προσφυῶς* (;!) τὴν ἐχαρακτήρισεν ὁ Pöhlmann». Τὸ εἶπεν ὁ Pöhlmann! Ἀλλ' ἀναμφιβόλως ὁ Pöhlmann ἢ δὲν ἀνέγνω τὴν ἀπολογίαν τοῦ Σωκράτους, ἢ ἦτο καθ' ὁλοκληρίαν ἀνίκανος νὰ τὴν ἐννοήσῃ. Διότι ἡ ἀπολογία τοῦ Σωκράτους εἶνε ἀριστούργημα καὶ τέχνης καὶ ἀρτιότητος καὶ δυνάμεως. Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς ὑπῆρξεν ἀνέλπιστον, διότι μόλις διὰ πλειονοψηφίας ἓξ ψήφων, ἐπὶ 556 ψηφοφορησάντων δικαστῶν, ἐκηρύχθη ἔνοχος ὁ Σωκράτης, μεθ' ὅλην τὴν κατ' αὐτοῦ προκατάληψιν, καθ' ἧς κυριώτατα μετὰ τέχνης καὶ δυνάμεως καὶ λογικῆς ἀπαραμίλλου μάχεται ὁ Σωκράτης. Καὶ ἰδοὺ τί λέγει, ἀρχόμενος τῆς ἀπολογίας του: «Πρῶτον μὲν οὖν δίκαιός εἰμι ἀπολογίσασθαι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς τὰ πρῶτά μου ψευδῆ κατηγορημένα, καὶ πρὸς τοὺς πρώτους κατηγόρους, ἔπειτα δὲ πρὸς τὰ ὕστερον καὶ τοὺς ὑστέρους. Ἐμοῦ γὰρ πολλοὶ κατήγοροι γεγόνασι πρὸς ὑμᾶς, καὶ πάλαι πολλὰ ἤδη ἔτη, καὶ οὐδὲν ἀληθὲς λέγοντες· οὓς ἐγὼ μᾶλλον φοβοῦμαι ἢ τοὺς ἀμφὶ Ἄνυτον, καίπερ ὄντας καὶ τούτους δεινούς· ἀλλ' ἐκεῖνοι δεινότεροι, ὦ ἄνδρες, οἱ ὑμῶν τοὺς πολλοὺς ἐκ παίδων παραλαμβάνοντες, ἔπειθόν τε καὶ κατηγόρουν ἐμοῦ οὐδὲν ἀληθές· ὡς ἔστι τις Σωκράτης, ἀνὴρ σοφός, τά τε μετέωρα φροντιστὴς καὶ τὰ ὑπὸ γῆς πάντα ἀνεζητηκώς, καὶ τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιῶν.» Τοιαύτη καὶ τοσαύτη ἦτο ἡ κατ' αὐτοῦ προκατάληψις, ἣν ἐπολέμησε διὰ μακρῶν καὶ σοφωτάτων ἀρχόμενος τῆς ἀπολογίας του. Μετὰ δὲ τὴν κήρυξιν τῆς ἐνοχῆς του, λαμβάνων τὸν λόγον περὶ τῆς ἐπιβλητέας αὐτῷ ποινῆς, λέγει· «Οὐκ ἀνέλπιστόν μοι γέγονε τὸ γεγονὸς τοῦτο· ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον θαυμάζω ἑκατέρων τῶν ψήφων τὸν γεγονότα ἀριθμόν. Οὐ γὰρ ᾤμην ἔγωγε οὕτω παρ' ὀλίγον ἔσεσθαι, ἀλλὰ παρὰ πολύ. Νῦν δέ, ὡς ἔοικεν, εἰ τρεῖς μόναι μετέπεσον τῶν ψήφων, ἀπεφεύγειν ἄν». Καὶ «Πέπεισμαι ἐγὼ ἑκὼν εἶναι μηδένα ἀδικεῖν ἀνθρώπων· ἀλλ' ὑμᾶς τοῦτο οὐ πείθω· ὀλίγον γὰρ χρόνον ἀλλήλους διειλέγμεθα. Ἐπεί, ὡς ἐγῷμαι, εἰ ἦν ἡμῖν νόμος, ὥσπερ καὶ ἄλλοις ἀνθρώποις, περὶ θανάτου μὴ μίαν μόνον ἡμέραν κρίνειν, ἀλλὰ πολλάς, ***ἐπείσθητε ἄν***· νῦν δὲ οὐ ῥάδιον ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ μεγάλας διαβολὰς ἀπολύεσθαι». Ὁ Σωκράτης δὲν ἀπελογήθη; Ποία ἦτο ἡ κατ' αὐτοῦ κατηγορία; «Ἔχει δὲ ὧδέ πως· Σωκράτη, φησίν, ἀδικεῖν, τούς τε νέους διαφθείροντα, καὶ θεούς, οὓς ἡ πόλις νομίζει, οὐ νομίζοντα, ἕτερα δὲ δαιμόνια καινά». Τὴν κατηγορίαν ταύτην, ἀφοῦ ἀπέδειξε τὴν κατ' αὐτοῦ προκατάληψιν ὡς ἐκ λόγων ἀβασίμων, παιδαριωδῶν καὶ κωμικῶν προερχομένην, ἐξήτασε καὶ ἤλεγξε λέξιν πρὸς λέξιν καὶ ἔννοιαν πρὸς ἔννοιαν, διότι ἰσχυρίσθη, ὅτι οὔτε τοὺς νέους διαφθείρει καὶ εἰς θεοὺς πιστεύει, καὶ μάλιστα τοὺς θεοὺς τῆς πόλεως. Ἀναγνώσατε τὴν Ἀπολογίαν αὐτοῦ.

Τί ἄλλο εἶχε νὰ πράξῃ; Νὰ ζητήσῃ ἐπιείκειαν; Νὰ προκαλέσῃ τὸν ἔλεον; Ναί; Λοιπόν, ἔπραξε καὶ τοῦτο. Δὲν ἐκόμισεν, ὡς οἱ ἄλλοι κατηγορούμενοι, εἰς τὸ δικαστήριον τὰ τέκνα του καὶ δὲν ἐπλήρωσεν αὐτὸ κοπετῶν καὶ δακρύων, ἐξ αἰσθήματος, ὡς εἶπεν, ἀξιοπρεπείας καὶ ἐκτιμήσεως πρὸς τοὺς δικαστάς, «οὐκ αὐθαδιαζόμενος οὐδ' ὑμᾶς ἀτιμάζων», ἀλλ' ὅμως ἀπηρίθμησεν ἓν πρὸς ἓν τὰ τέκνα του, «καὶ οἰκεῖοί μοι εἰσι, καὶ υἱεῖς γε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τρεῖς· εἷς μὲν μειράκιον ἤδη· δύο δὲ παιδία».

Ὁ Σωκράτης, ὁ καθορίσας καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν καὶ εἰς ὅλον τὸ βάθος τὴν ἐλευθερίαν ἐν τῇ πολιτείᾳ, τὴν νομιμοφροσύνην, βεβαίως δὲν ἦτο δυνατὸν καὶ νὰ μὴ ἀπολογηθῇ πλήρως, ἀσυνεπὴς ὢν πρὸς ἑαυτόν. Ὁ κ. Pöhlmann ἔχει ἀντίθετον γνώμην!

Ἀλλ' ἐξακολουθεῖ ὁ κ. Ἀραβαντινός: «Ὁ τύπος τοῦ ἀνθρώπου τῆς διανοίας ἔχει συνείδησιν ὅτι ἡ δύναμις τῆς θελήσεώς του, ἐκδηλουμένης ὡς πράξεως, εἶνε ἀνίσχυρος ἀπέναντι τῆς δυνάμεως τῆς κοινωνίας. Οὕτως ἀπελογήθη καὶ ὁ Σωκράτης πρὸς τοὺς δικαστάς του: «Οὐ γάρ ἐστιν ὅστις ἀνθρώπων σωθήσεται, οὔτε ὑμῖν οὔτε ἄλλῳ οὐδενὶ πλήθει γνησίως ἐναντιούμενος καὶ διακωλύων πολλὰ ἄδικα καὶ παράνομα ἐν τῇ πόλει γίγνεσθαι». Καὶ «Ἐν γένει δὲ ἡ ἀνεπτυγμένη συνείδησις παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ τῆς διανοίας ἔχει ὡς πρὸς τὴν βούλησιν ἀρνητικὴν μόνον λειτουργίαν, ἥν ἄριστα διετύπωσεν αὐτοψυχολογούμενος ὁ Σωκράτης: «ἐμοὶ δὲ τοῦτό ἐστιν ἐκ παιδὸς ἀρξάμενον, φωνή τις γιγνομένη· ἣ ὅταν γένηται, ἀεὶ ἀποτρέπει με τούτου, ὅ ἂν μέλλω πράττειν, προτρέπει δὲ οὔποτε». Καὶ «ὁ Σωκράτης καίπερ ἀπρακτῶν, ἀνθίσταται ὅμως κατὰ τῆς κοινωνίας, καὶ τοιαύτην παθητικὴν ἀντίστασιν ἐννοεῖ διακηρύττων «ἀλλὰ ἀναγκαῖόν ἐστι τὸν τῷ ὄντι μαχούμενον ὑπὲρ τοῦ δικαίου, καὶ εἰ μέλλει ὀλίγον χρόνον σωθήσεσθαι, ἰδιωτεύειν, ἀλλὰ μὴ δημοσιεύειν». Περὶ τίνος πρόκειται προδήλως ἐνταῦθα; Περὶ τῆς ἀτονίας τῆς βουλήσεως τοῦ Σωκράτους; Οὐδαμῶς. Δικαιολογεῖται ἁπλῶς ὁ Σοφός, διατί δὲν ἔπραττε τὰ πολιτικά. Καὶ παγκάλως· διότι εὐστόχως πράττουσι τὰ πολιτικὰ οἱ ἄνδρες τῆς ἐποχῆς των, οἱ συμβιβαζόμενοι πρὸς αὐτὴν καὶ τιθέμενοι ἐπὶ κεφαλῆς καὶ διευθύνοντες αὐτήν. Ὁ Σωκράτης ὅμως ἀνήκει εἰς τὴν Ἀνθρωπότητα, οἱ λόγοι καὶ αἱ πράξεις αὐτοῦ ἀπέβλεπον τὸ ἀπόλυτον καὶ οὐχὶ τὸ σχετικόν. Ὁ Σωκράτης ἔθετεν ἀρχὰς φιλοσοφικὰς αἰωνίας καὶ διὰ πᾶσαν ἐποχήν· βεβαίως δὲν ἠδύνατο νὰ ταυτισθῇ πρὸς μίαν ἐποχήν. «Ἡ Βασιλεία μου οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου» εἶπε καὶ ὁ Χριστός. Ἀναμφιβόλως θ' ἀπετύγχανεν ὁ Σωκράτης ὡς πολιτικὸς καὶ εἶχε τούτου πλήρη συνείδησιν, διότι πανταχοῦ καὶ πάντοτε θὰ ἐξεζήτει τὸ ἀπόλυτον καὶ πάσης του πράξεως θὰ προηγεῖτο συζήτησις φιλοσοφικὴ μετὰ τῆς μακρᾶς διαλεκτικῆς του. Τῷ ἀπηγόρευε δὲ τοῦτο εὐλόγως «**ἡ φωνή**».

Ὁ Σωκράτης δὲν λέγει «**δαιμόνιον**»· τοῦτο λέγουσιν οἱ κατήγοροι αὐτοῦ «**ἐπικωμῳδοῦντες**». Ποία δέ τις ἦτο ἡ φωνὴ ἐκείνη; Τὸ λέγει σαφῶς εἰς τὸν Κρίτωνα· «ἐγὼ οὐ μόνον νῦν, ἀλλὰ καὶ ἀεὶ τοιοῦτος, οἷος μηδενὶ ἄλλῳ πείθεσθαι **ἢ τῷ λόγῳ**, ὃς ἄν μοι **λογιζομένῳ** βέλτιστος φαίνεται». Ἦτο, λοιπόν, ὁ ὀρθὸς λόγος.

(Ἕπεται τὸ τέλος)

Εὐστράτιος Κουλουμβάκης
Δικηγόρος

Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς «Δικαιοσύνης».

Εἰς συνάδελφον, τοῦ ὁποίου λησμονῶ τὸ ὄνομα, ἐνεπιστεύθην ἐπὶ ἐπιστροφῇ ἕνα τόμον τοῦ Supplement τοῦ Dalloz, τὸν ὁποῖον ἐλησμόνησε νὰ μοῦ ἐπιστρέψῃ.

Ἐπειδὴ ἡ λησμοσύνη ἀμφοτέρων, βραδύνει τὴν ἐπαναφορὰν τῶν πραγμάτων εἰς τὴν πρώτην αὐτῶν κατάστασιν, παρακαλῶ νὰ δημοσιεύσητε τὴν παροῦσαν ὡς ὑπόμνησιν εἰς τὸν συνάδελφον.

ΛΟΥΚΑΣ ΝΑΚΟΣ

Περίληψις

Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 6553 (1907) ἀποφάσεώς του ἐκδοθείσης μεταξὺ τῆς Βιόλας Ἀθ. Ἀγγελετάκη συζύγου Λαζάρου Ι. Λαζάρου καὶ τοῦ συζύγου της Λαζάρου Ι. Λαζάρου, ἐκήρυξε διαλελυμένον τὸν μεταξὺ αὐτῶν ὑφιστάμενον γάμον.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 30 Νοεμβρίου 1907.

Ὁ πληρεξούσιος τῆς Βιόλας Ἀγγελετάκη δικηγόρος
Α. Μάτεσις

Περίληψις

τῆς ὑπ' ἀριθ. 6544 τοῦ ἔτους 1907 ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν, δι' ἧς ἐκηρύχθη θετὸν τέκνον τῶν αἰτούντων Γεωργίου Ρόμπου καὶ Μαργαρίτας συζύγου Γεωργίου Ρόμπου κατοίκων Ἀθηνῶν ἡ Ἑλένη θυγάτηρ τῶν Μπόρτολου ἢ Βαρθολομαίου Βιδάλη καὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ Μαρούλας καὶ διετάχθη ἡ ἐνέργεια τῶν νομίμων διατυπώσεων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 5 Δεκεμβρίου 1907.

Ὁ πληρεξούσιος δικηγόρος
Γεώργιος Σπ. Βλάχος

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Κ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΥ
Δικηγόρου ἐν Ἀθήναις

ΠΕΡΙ ΤΗΣ CONDICTIO INCERTI

Τόμοι ἐκ σελ. 168 Δρ. 3

ΠΕΤΡΟΥ Μ. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ
Εἰρηνοδίκου ἐν Πάτραις

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ
Κατὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν Δίκαιον καὶ τὴν ἐν Ἑλλάδι ἐφαρμογήν του.

Τόμοι ἐκ Σελ. 128 Δραχ. 3

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ
ΩΣ ΙΣΧΥΕΙ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ
ΥΠΟ
ΣΠΥΡ. ΕΥΚΛΕΙΔΟΥ
Ἐξεδόθη τὸ πρῶτον τεῦχος τοῦ δευτέρου τόμου.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Σ. ΔΕΛΟΥΚΑ
Ὑφηγητοῦ τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου
ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ
ἰδίᾳ τῶν ἀνωνύμων ἐν Ἑλλάδι
Τόμος ἐκ σελ. 235—***Τιμᾶται δρ. 5***